Адыгэ макъ

№ 15 (19529)
2010-рэ илъэс
ШЭМБЭТ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 30

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Теуцожь ыкIи Красногвардейскэ районхэм ащыпсэурэ тигъэзетеджэ лъапIэхэр!

Гъэзет экземпляр пчъагъэр къэтIэтыным фэшI, почтэм емыпхыгъэу «Адыгэ макъэм» нахь осэ макIэкIэ шъукIэдгъатхэзэ, редакцием ыкIуачIэкIэ къышъуфэтщэжьызэ ыкIи къышъуфетхьакIыжьызэ мы аужырэ уахътэм тшIыщтыгъэ. Ащ фэдэ шIыкIэм зэрэреспубликэу тедгъэхьажьын гухэлъ тиIагъ. Ау тэ тызэрэфаеу Iофыр хъугъэп. КIэгъэтхэным къыхэкIыгъэ ахъщэр икъурэп гъэзетыр къезыхьакIырэмэ лэжьапкIэкIэ яттыжьынэу, чIыфэхэр къыттефэнхэ ылъэкIыщт. РайонитIури зэхэтэу пштэмэ, къащыратхыкIыгъэр экземпляр минырэ някъорэ ныIэп зэрэхъурэр. Экземпляр минитIурэ някъорэ — щы къыратхыкIыгъагъэмэ, къыкIэтхыгъэмрэ хэдгъэкIодэжьырэмрэ зэпэIухьажьыщтыгъэ. Ау, ыпэкIэ къызэрэщысIуагъэу, арэущтэу хъугъэп. ХэкIыпIэу къэдгъотыгъэр къишъутхыкIыгъэ гъэзетхэр почтэм иIофышIэхэм къышъуфырахьакIынэу яттыжьынэу ары. АР-м иминистрэхэм я Кабинет ишIэ хэлъэу почтэм зэзэгъыныгъэ дэтшIыгъ ыкIи мэзаем и 1-м къыщегъэжьагъэу ахэм яIофышIэхэм гъэзетхэр къышъуфахьызэ ашIыщт. Ащ фэшI, мы районитIумэ япочтальонхэу тигъэзетхэм якъехьакIын фэгъэзэгъэщтхэм ялэжьапкIэ тегъэхъон фэтшIыщт, мэзитфым къыкIоцI сомэ мин зырыз тиредакцие мазэ къэс арытыщт. Нахь хъардж макIэкIэ Iофым тыкъыхэкIыжьыным фэшI арэущтэу тэпсэу. Iоф къыддэзышIагъэхэу, мышъхьаххэу тигъэзет къытфезыхьакIыгъэмэ «тхьашъуегъэпсэу» ятэIо ыкIи тызэрыфэгъэ чIыпIэр къагурыIонэу тащэгугъы.

Хэт ышIэра, тхьэпэ зэIэпыхыжьыным хэзыгъэхэр къыхэкIымэ, тиредакцие кIэгъэтхэнымкIэ иотдел шъукъытеу. Телефон номерыр: 8 (8772) 52-23-51.

«Адыгэ макъэм» иредактор шъхьаIэу ДЭРБЭ Тимур

КъыдагъэкIырэр идэгъугъэкIэ зэлъашIагъ

Китарые Аслъан зипэщэ ООО-у «ЛимонадышI фабрикэу «Мыекъуапэ» зыфиIорэм ипродукцие къыдигъэкIынэу зыригъэжьагъэр 2000-рэ илъэсыр ары. Фабрикэр зылажьэрэм къыщегъэжьагъэу непэрэ щыIакIэм диштэу зегъэушъомбгъугъэным ихэкIыпIэхэм яусэхэзэ агъэкIэжьыщтыгъ. Оборудованиер, технологическэ линиехэр зэблахъугъэх, продукцие лъэпкъэу къыдагъэкIыхэрэм ятеплъи нахьышIум ылъэныкъокIэ зэхъокIыныгъэхэр фашIыгъэх. Джырэ уахътэм предприятием минеральнэ псыр, укъэбзыгъэ псэу зашъохэрэр ыкIи алкоголь зыхэмыт псы IэшIухэр литрэныкъо, литрэрэ някъорэ зэрыфэрэ пластмассым хэшIыкIыгъэ ыкIи апч бэшэрэбхэм арытхэу къыдегъэкIых.

Аслъан къызэриIуагъэмкIэ, Ставрополь дэт политехническэ институтыр къыухыгъ. Ау ежь исэнэхьаткIэ Iоф ымышIэрэми, псым икъыдэгъэкIын бэшIагъэу ыуж ит. Илъэс пчъагъэхэм къакIоцI предприятиеу «Анаир» гъусэ иIэу агъэлэжьагъ. Нэужым квадратнэ метрэ мини 6,8-рэ зыубытырэ чIыпIэ нэкI къыщэфыжьи, ежь иунаеу фабрикэ ыгъэпсыгъ. Непэ зэкIэмкIи ащ нэбгырэ 59-рэ щэлажьэ. Зы сменэм псы бэшэрэб мин 50 фэдиз къыдагъэкIы. Мазэм зэпыу ямыIэу Iоф зашIэкIэ, бэшэрэб миллиони 5 фэдиз къагъэхьазыры.

— 2007-рэ илъэсым предприятием зедгъэушъомбгъу тшIоигъоу УФ-м и «Россельхозбанк» икъутамэу АР-м щыIэм зызыфэтэгъазэм ишIогъэшхо къытигъэкIыгъ, — еIо Аслъан. — Минеральнэ псыр ыкIи укъэбзыгъэ псэу зашъохэрэр бэшэрэбхэм зэрырагъэхъорэ оборудованиеу Европэм къыщашIырэм икъэщэфынкIэ банкым инвестиционнэ чIыфэ къытити, тиIофхэр къыгъэпсынкIагъэх. 2008-рэ илъэсым оборудованиякIэр ттIупщыгъэ ыкIи 2009-рэ илъэсым процент 44,2-кIэ нахьыбэу продукциер къыдэдгъэкIыгъ. ГурытымкIэ лэжьапкIэу къаахьырэми проценти 8 хэхъуагъ. Бюджетым хьакъулахьэу идгъэхьагъэр процент 204-кIэ нахьыб. Джащ фэдэу АР-м иконсолидированнэ бюджет ахъщэу ихьагъэр процент 71-кIэ нахьыбэ хъугъэ.

Аслъан къызэриIуагъэмкIэ, продукциеу къыдагъэкIырэм идэгъугъэ елъытыгъэу уасэу иIэми къыщагъакIэрэп. Минеральнэ псэу «Майкопская» зыфиIорэр метрэ 572-рэ икууагъэу Адыгеим къыщычIащы. Урысыем ащ фэдэ псыкъычIэщыпIэу 5 итыр, ахэр ЮНЕСКО-м щатхыгъэх. Зигугъу къэтшIырэ минеральнэ псыр Урысые продукцием икъэралыгъо реестрэ хэхьагъ ыкIи тамыгъэу ГОСТ 13273-88-р къаратыгъ. Минеральнэ псым цIыфым ыпкъынэ-лынэ ищыкIагъэхэу йодрэ фторрэ хэлъых. Арышъ, зипкъышъол ахэр къызщыкIэхэрэмкIэ псыр Iэзэгъоу щыт. Зашъохэрэ псы къабзэу «Оштен» зыфиIорэр зипсауныгъэ къызэтенэнэу фаехэм ягуапэу ащэфы. Мы псы къабзэр метрэ 1500-рэ илъэгагъэу Ошъутенрэ Фыщтрэ яос къушъхьэ шыгухэм къакIэчъы. Газ зыхэмыт псыр литриф ыкIи литрэ 19 зэрыфэрэ пластмасс бэшэрэбхэм арытхэу ащэ. Джащ фэд псы къабзэу «Святой Георгий» зыфиIорэри. Мыр Лэгъо-Накъэ иIэгъо-

блэгъу чIыпIэ къыщыкIэчъы. Алкоголь зыхэмыт псы IэшIухэу «Колокольчик», «Апельсиновый», «Тархун», «Вишневый», «Классический» зыфиIохэрэр ядэгъугъэкIэ нэмыкIхэм къашIыхэрэм атекIы. Ар къеушыхьаты СССР-м илъэхъан псыIэшIур зэрашIыщтыгъэ технологиер непи къызэрэзыфагъэфедэрэм. Ащ къыхэкIэу алкоголь зыхэмыт продукцием къэралыгъо сертификат къыратыгъ ыкIи урысые къэгъэлъэгъонхэм ахэлажьэх.

— Типродукцие лъапIэми, идэгъугъэ уехъырэхъышэжьынэу щытэп, — еIо Аслъан. — Псэу къыдэдгъэкIыхэрэм ядэгъугъэ лъыплъэрэ лабораторие фабрикэм хэтэу мэлажьэ. Ащ имызакъоу, санэпидемстанцием зэзэгъыныгъэ дытиIэу ренэу псым идэгъугъэ ауплъэкIу.

Фабрикэм къыдигъэкIырэ продукциер анахьэу Москва, Краснодар краим, Санкт-Петербург, Адыгэ Республикэм ащыIуагъэкIы. Ащ нэмыкIэу тучанхэу «Ашан», «Магнит» зыфиIохэрэм араты. Джырэ уахътэм Ростов хэкуми япродукцие щащэнэу зэзэгъыныгъэхэр адашIых.

— Дунэе финанс кризисым къытыгъэ къиныгъохэр тиIофшIапIи къылъымыIэсыгъэхэу щытэп, — еIо Аслъан. — Банкым чIыфэхэр «еврэкIэ» къызэрэIытхыгъэм къыхэкIэу, ащ ыуасэ инэу къызыдэкIуаем тиIофхэр зэхапшIэу къэхьылъагъэх. Арэу щытми, тыгу дгъэкIодырэп, хэкIыпIэу щыIэхэм тяусэ. УФ-м бизнес цIыкIумрэ гурытымрэ защегъэушъомбгъугъэным фэлэжьэрэ и Федеральнэ закон диштэу чIыфэу къытатыгъэхэм атехъорэ процентхэм апае субсидие ятыгъэным фэгъэхьыгъэ программэм ишIогъэшхо къытэкIыгъ. 2008 — 2009-рэ илъэсхэм Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкIэ и Министерствэ мы Iофыгъом изэшIохын фэгъэхьыгъэу заявкэхэр еттыгъэх ыкIи ащкIэ къыддэIэпыIагъэх. Экономикэ кризисым илъэхъан типредприятие хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ ащ амалышIухэр къытыгъэх.

Фабрикэм нэмыкIэу Аслъан джыри тучанищ егъэлажьэ. ЦIыфхэм игъом лэжьапкIэр ареты, ежьхэми шъхьэкIэфэныгъэшхо къыфашIы. «Лажьэрэм ищытхъу цIыфмэ аIуатэ» зэраIоу, дэгъум ылъэныкъокIэ Аслъан икъэбар чыжьэу Iугъэ. Сыд фэдэ къиныгъо ыпэ къикIыгъэми, ащ зэрэпэшIуекIощтым пылъ, иакъыли игулъыти къызфигъэфедэхэзэ ыпэкIэ зэрэлъыкIотэщтым ыуж ит.

КIАРЭ Фатим.

Сурэтхэм арытхэр: **фабрикэм иIофшIэпIэ чIыпIэхэм ащыщ; Китарые Аслъан.**

Тезыхыгъэр Iэшъынэ Аслъан.

Гъогухэм зэращызекIонхэ фэе хабзэхэм афагъасэх

Сабыйхэм япсаунигъэ гъэпытэгъэным ыкIи гъогухэм зэращызекIонхэ фэе хабзэхэм афэгъэсэгъэнхэм атегъэпсыхьэгъэ IофшIэныр нахьышIоу зэхэзыщэрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэр зэгъэшIэгъэнхэм фэшI республикэ зэнэкъокъоу щыIагъэм щытекIуагъэхэм ацIэхэр Адыгеим щагъэнэфагъэх.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ иколлегиеу джырэблагъэ щыIагъэм зэнэкъокъоу «КIэлэцIыкIухэм япсаунигъэ зыфэдэщтыр тэры зэлъытыгъэр!» зыфиIорэм щатекIогъэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ, кIэлэпIу анахь дэгъухэм ацIэхэр къыщыраIуагъэх. Сабыйхэм япсаунигъэ гъэпытэгъэнымкIэ, IофшIэкIэ амалыкIэхэр къызфагъэфедэнхэм кIэлэпIухэр кIэгъэгушIугъэнхэмкIэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм амалэу яIэхэр нахьышIу шIыгъэнхэм атегъэпсыхьагъэу мыщ фэдэ зэнэкъокъур блэкIыгъэ илъэсым тыгъэгъазэм и 10-м щегъэжьагъэу и 22-м нэс тиреспубликэ щыкIуагъ. Муниципальнэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ 25-рэ, кIэлэпIу 13 ащ хэлэжьагъ. Ахэм яматериалхэм жюрим уасэ афишIыгъ.

ЛъэныкъуитIукIэ — «КIэлэцIыкIу IыгъыпIэ анахь дэгъу» ыкIи «КIэлэпIу анахь дэгъу» зыфиIохэрэмкIэ зэнэкъокъур рагъэкIокIыгъ. Апэрэ лъэныкъом анахь дэгъукIэ щагъэнэфагъэхэр Красногвардейскэ районымкIэ селоу Красногвардейскэм и МДОУ-у N 1-р (пащэр Мила Быканова), Теуцожь районымкIэ къуаджэу Пэнэжьыкъуае и МДОУ-у N 1-р (пащэр Хъот Люб), Тэхъутэмыкъое районымкIэ поселкэу Инэм и МДОУ-у N 8-р (пащэр Шэуджэн Сур) ары. «КIэлэпIу анахь дэгъу» зыфиIорэм щатекIуагъэр Теуцожь районым и МДОУ-у N 1-м икIэлэпIоу Уайкъокъо Маргарит ары. ЯтIонэрэ, ящэнэрэ чIыпIэхэр къахьыгъэх Адыгэкъалэ и МДОУ-у N 1-м икIэлэпIоу Хъут Марыетрэ Теуцожь районым и МДОУ-у N 3-м икIэлэпIоу ЖэнэлI Марзыетрэ. Зэнэкъокъум щатекIогъэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм сабыйхэр зэрэрагъэджэрэ тхылъхэр, кIэлэцIыкIухэм япсаунигъэ зэрагъэпытэрэ джырэ комплексхэр, спорт оборудованиер, гъогухэм зэращызекIонхэ фэе хабзэхэм ателъытэгъэ дидактическэ джэгукIэхэр, нэрылъэгъу IэпыIэгъухэр шIухьафтынэу аратыгъэх. КIэлэпIу анахь дэгъухэм шIухьафтын лъапIэхэр афагъэшъошагъэх.

Республикэм икIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм ачIэс сабыйхэм ящыIэныгъэ щынэгъо чIыпIэ имыгъэуцогъэным иIофыгъохэмкIэ Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэрэ илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэдашIэ.

— Гъогухэр щынэгъончъэнхэм иIофыгъохэм Адыгеим лъэшэу анаIэ щытырагъэты, ащ ыпкъ къикIыкIэ авариеу къэхъурэм ипчъагъэ къеIыхы. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм ащырагъажьэзэ, гъогухэм зэращызекIонхэ фэе хабзэхэм афагъэсэнхэ фае, — къыIуагъ Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат зэнэкъокъум икIэуххэр зэфихьысыжьхэзэ. Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан пшъэрылъ къызэрэфишIыгъэу, гъогухэр щащынэгъончъэным зынаIэ тезыгъэтырэ республикэ комиссием ащ пэщэныгъэ дызэрехьэ.

Республикэм иIэшъхьэтетхэм яшIуагъэкIэ гухэлъ гъэнэфагъэ зиIэ республикэ программэу «2009 — 2012-рэ илъэсхэм гъогухэм ящынэгъончъагъэ нахь зыкъегъэIэтыгъэныр» зыфиIорэм блэкIыгъэ илъэсым ищыкIэгъэ мылъкум фэдиз къыфатIупщыгъ. Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъу, пэшIорыгъэшъ Iофтхьабзэхэм апае Адыгэ Республикэм ибюджет сомэ миллиони 6,5-м ехъу къыхагъэкIыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо автоинспекцие ипатруль автомобильхэм джыри автомобилыкIэхэу «Форд-Фокус» зыфиIохэрэм афэди 6 къахэхъуагъ. Республикэ бюджетым къыхэкIыгъэ сомэ миллиони 3,5-кIэ ахэр къызIэкIагъэхьагъэх.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-къулыкъу

Iэзэгъу уцхэр икъу фэдизэу ателъых

Росздравнадзорым и ГъэIорышIапIэу АР-м щыIэм гриппым пэуцужьырэ Iэзэгъу уцэу аптекэхэм ателъыр тхьамафэ къэс еуплъэкIу.

Ащ къызэритырэмкIэ, непэ аптекэхэм икъу фэдизэу Iэзэгъу уцхэр яIэх. ГущыIэм пае, икIыгъэ тхьамафэм арбидол къэмлан мини 5 фэдиз аптекэхэм ателъэу агъэунэфыгъ. Урысые Федерацием псаунигъэр къэуухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ зэпахырэ узхэм (ахэм «свиной гриппри» ахэт) апэуцужьырэ нэмыкI уцхэу къыгъэнэфагъэхэри аптекэхэм ачIэлъых. Ахэм ащыщых ингавириныр, кагоцелыр, ольсетамивирыр (тамифлю) капсулэ фэдэу шIыгъэуи, псым фэдэу уешъонэуи. Интерферонри, медицинэ пэIухъохэри ателъых. ПэIухъо мин 50 фэдиз непэ аптекэхэм ачIэлъ.

ГъэIорышIапIэм иIофышIэхэм уплъэкIунэу ашIыхэрэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, Адыгеим иаптекэхэм гриппым пэуцужьырэ Iэзэгъу уци пэIухъуи яI, икъу фэдизэу оптовэ аптечнэ базэхэми ачIэлъых.

ЫпшъэкIэ зыцIэ къетIуагъэхэм адакIоу нэмыкI уцхэу зэпахырэ узхэм узэряIэзэщтхэри (ахэм ягугъу нахь макIэу ашIыми) аптекэхэм ачIэбгъотэщтых.

Гриппым пэуцужьырэ Iэзэгъу уцхэу Адыгеим иаптекэхэм ателъхэм яхьылIэгъэ къэбарыр тхьамафэ къэс Федеральнэ къулыкъоу псаунигъэм икъэухъумэнрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ Министерствэм епхыгъэ Росздравнадзорым IэкIэтэгъахьэ.

Росздравнадзорым и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм ипресс-къулыкъу

Адыгабзэм иIофыгъохэм атегущыIагъэх

Тыгъуасэ, щылэ мазэм и 29-м, адыгабзэр еджапIэхэмрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэмрэ зэращызэрагъашIэрэм иIофыгъохэм зыщатегущыIэгъэхэ «Iэнэ хъурае» шIэныгъэхэм зыщахагъэхъорэ Адыгэ республикэ институтым щыкIуагъ. Ащ АР-м шIэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкIэ и Министерствэрэ ежь институтымрэ кIэщакIо фэхъугъэх.

«Iэнэ хъураем» хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм гъэсэныгъэмкIэ, наукэмкIэ ыкIи ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет итхьаматэу УдыкIэко Юрэ, шIэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкIэ министрэм игуадзэу Алый Марыет, АРИГИ-м ипащэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу Бырсыр Батырбый, Адыгэ Хасэм ипрезидиум хэтэу МэщфэшIу Нэджджэт, адыгабзэм дэлэжьэрэ шIэныгъэлэжьхэр, методистхэр, апшъэрэ ыкIи гурыт еджапIэхэм якIэлэегъаджэхэр, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм яIофышIэхэр, нэмыкIхэр.

Алый Марыет «Iэнэ хъураер» къызэIуихыгъ ыкIи зэрищагъ. Ащ ипэублэ гущыIэ къызэрэщиIуагъэмкIэ, республикэм ит еджапIэхэм ащыщэу 139-мэ адыгабзэм щырагъаджэх, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ 47-мэ адыгабзэр ащарагъашIэ. ПстэумкIи лъэпкъ еджэпIэ 39-у республикэм итмэ кIэлэцIыкIу мини 8-м ехъу ачIэс. АдыгабзэмкIэ езыгъаджэхэу кIэлэегъэджэ 18-мэ зэнэкъокъу зэфэшъхьафхэм текIоныгъэхэр мызэу, мытIоу къащадахыгъэх, тын лъапIэхэмкIэ хагъэунэфыкIыгъэх. АпэрапшIэу ащ фэдэ хэхъоныгъэхэм ягугъу къышIыгъэми, лъэпкъыбзэм изэгъэшIэнкIэ Iофыгъохэр мымакIэу джыри зэрэщыIэхэм, ахэм атегущыIэнхэу къызэрэзэрэугъоигъэхэм къыкIигъэтхъыгъ. ЕджапIэм имызакъоу, унагъоми ыдэлъфыбзэр сабыйхэм икъоу ашIэным щыдэмылажьэхэмэ, ыпэкIэ тызэрэлъымыкIотэщтыр къыIуагъ.

Адыгэ унагъохэм ащыщыбэхэм адыгабзэкIэ зэрамыгущыIэхэрэр, анахьэу ар республикэм ит къэлитIум, поселкэ инхэм адэсхэм яшэнэу зэрэщытыр УдыкIэко Юрэ къызэгущыIэм къыIуагъ. Унэм исыми, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм кIуагъэми, еджапIэм щыIэми адыгабзэр рамыгъашIэмэ, адыгабзэкIэ дэмыгущыIэхэмэ, ар икъоу IэкIэлъ зэрэмыхъущтыр къыхигъэщыгъ. Адыгабзэм иIофыгъохэм атегущыIэхэ зыхъукIэ, лъэпкъ чIыпIэ компонентыр бэмэ IэубытыпIэ зэрашIырэм ащ дыригъэштагъэп. Адыгэ унагъо къикIырэ кIэлэцIыкIухэм янахьыбэр урыс классым исэу урысыбзэкIэ адыгабзэр зэрэзэрагъашIэрэм къиныгъохэр нахьыбэу ыпкъ къикIэу зэрилъытэрэр къыIуагъ.

Нэужым яеплъыкIэхэр къыраIотыкIыгъэх, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ докладхэр къашIыгъэх АРИГИ-м ипащэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу Бырсыр Батырбый, Адыгэ Хасэм илIыкIоу МэщфэшIу Нэджджэт, шIэныгъэхэм зыщахагъэхъорэ Адыгэ республикэ институтым ипащэу Едыдж Аминэт, Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ филологиемкIэ икафедрэ ипащэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу ХьакIэмызэ Мирэ, методистэу, кIэлэегъаджэу хэлажьэхэрэм ащыщхэм.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъ.

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» хэдзынхэмкIэ икомиссие иполномочиехэр Тэхъутэмыкъое районым хэдзынхэмкIэ ичIыпIэ комиссие фэгъэзэгъэнхэм ехьылIагъ

Муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» хэдзынхэмкIэ икомиссие иполномочиехэр Тэхъутэмыкъое районым хэдзынхэмкIэ ичIыпIэ комиссие фэгъэзэгъэнхэм фэгъэхьыгъэу муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» инароднэ депутатхэм я Совет зыкъызэрэфигъэзэгъэ тхылъым хаплъи, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъалэ, ирайон хэдзынхэмкIэ ичIыпIэ комиссие ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 6-рэ статья ия 2-рэ Iахь IэубытыпIэ къызыфишIызэ, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ:**

1. Муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» хэдзынхэмкIэ икомиссие иполномочиехэр Тэхъутэмыкъое районым хэдзынхэмкIэ ичIыпIэ комиссие фэгъэзэгъэнхэу.
2. Мы унашъор Тэхъутэмыкъое районым хэдзынхэмкIэ ичIыпIэ комиссиерэ муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» инароднэ депутатхэм я Советрэ аIэкIэгъэхьэгъэнэу.
3. Мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Ю.А. ХЪУТ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф.З. ХЬАЦIАЦI

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 27-рэ, 2010-рэ илъэс
N 31/101-5

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Адыгэ Республикэм инароднэ хъызмэт ихэхъоныгъэ, депутат IофшIэным иIахьышхо зэрахишIыхьагъэм ыкIи ыныбжь илъэс 80 зэрэхъурэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрылъ. ЦIыфыгъ» зыфиIорэр фагъэшъошагъ **ЛэупэкIэ Аслъанбэч Мэджыдэ ыкъом,** ЗАО-у «Адыгеясервис» игенеральнэ директор игуадзэ.

Предприниматель IофшIэныр

НЭБГЫРЭ ТIОКIЫРЭ ТФЫРЭ ЕГЪЭЛАЖЬЭ

Продукциер нахьыбэу къыдэгъэкIыгъэнымкIи, цIыфхэм IофшIэн ягъэгъотыгъэнымкIи, бюджетым икъэкIуапIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэмкIи предпринимательствэ цIыкIум ыкIи гурытым гугъэпIэшIухэр зэрарапхыхэрэр ыкIи ащ иIофшIакIэ пэрыохъу фэхъухэрэр бэкIэ нахь макIэ шIыгъэнхэ зэрэфаер Урысыем ипащэхэм бэрэ къаIоу зэхэтэхы. Предприниматель IофшIэнымкIэ мы къэтIогъэ лъэныкъохэм ямызакъоу, непэ тынаIэ зытетыдзэн тлъэкIыщтхэр къыкъокIыгъэх. Дунэе финанс кризисэу зэкIэри зыгъэтхьаусыхэрэм нафэ къызэришIыгъэмкIэ, лэжьэпIэ нахь цIыкIухэр ары нахь дэгъоу ащ щыухъумагъэ хъугъэхэр ыкIи IофшIэным ылъэныкъокIэ къызэтенэнхэ зылъэкIыгъэхэр. Тэ къызэрэтшIошIырэм имызакъоу, а еплъыкIэр предпринимательхэми зыдаIыгъ. Поселкэу Тульскэм дэт ООО-у «Лидер» зыфиIорэм, ащ чъыгаем хэшIыкIыгъэ пчъэхэр къыщыдагъэкIых, ипащэу Виктор Басок джырэблагъэ тызыIокIэм къызэрэтиIуагъэмкIэ, ежьхэм къашIырэм ибагъэ икIыгъэ илъэсым хагъэхъон амылъэкIыгъэми, къыщагъэкIагъэп. Ащ елъытыгъэмэ, ялъэпкъэгъу предприятиешхохэм финанс кризисыр хэпшIыкIэу зэхашIагъ ыкIи къыдагъэкIыщтыгъэм ибагъэ изыныкъо фэдизкIэ нахь макIэ ашIын фаеу хъугъагъэ.

Муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» иадминистрацие экономикэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Нина Самойловам блэкIыгъэ илъэсым кIэухэу фэхъугъэхэм тащигъэгъуазэзэ къызэриIогъагъэмкIэ, районым ит гъомылэпхъэшI предприятиехэм азыфагу нахь гъэхъэшIухэр къыщызыгъэлъагъохэрэм, зыпкъ итэу Iоф зышIэхэрэм ыкIи бюджетым икъэкIуапIэхэм дэгъоу ахэлажьэхэрэм ащыщ НэпшIэкъуй Рустам зипэщэ сэнэшI заводэу ООО-у «Вагрус» зыцIэр. Ары а унэе IофшIапIэм иIофшIакIэ зыщыдгъэгъозэнэу ыкIи гъэзетеджэхэм ар щысэтехыпIэу ядгъэлъэгъунэу тыгу къэзыгъэкIыгъэр.

Предприятием гъэцэкIэкIо директорэу иI Рустам ышнахьыкIэу Алый. Ащ заводым иIофшIакIэ, хэхъоныгъэу ышIыхэрэм, производствэр зэрэзэхэщагъэм, нэмыкI лъэныкъохэм тащигъэгъозагъ. Алый къызэриIуагъэмкIэ, 2006-рэ илъэсым заводым игъэпсын фежьэгъагъэх ыкIи апэрэ продукцие купыр къыкIэлъыкIогъэ илъэсым къыдагъэкIыгъагъ. СэнэшIыным пыхьанхэу агу къызэкIым, апэрапшIэ ар зыхашIыкIыщтыр къыздыращыщтым ыкIи технологием гъэпсыкIэу иIэщтым изэгъэшIэн фежьэгъагъэх. Ащ пае ащыIагъэх Аргентинэм, Чили, Уругвай, завод зэфэшъхьафхэр къаплъыхьагъэх, специалистхэм адэгущыIагъэх ыкIи ежьхэм нахь ашIодэгъоу къыхахыгъэхэм зэпхыныгъэхэр ыкIи Iуагъэхэр адашIыгъэх. Джы сэнэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэр зыхашIыкIырэ продукциер IэкIыб хэгъэгухэм къаращы. Технологие гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэу ар чIыпIэм перерабткэ щашIыжьышъ, нэужым бэшэрэбхэм, пакетхэм арагъахьэ. А зэпстэур нэбгырэ 25-рэ зэшIозыхырэр.

Предприниматель IофшIэным хабзэмкIи цIыфхэмкIи шIуагъэу пылъхэу ыпшъэкIэ къыщытIогъагъэхэр къегъэшъыпкъэжьы зы нэбгырэм къызэIуихыгъэ заводым джащ фэдиз нэбгырэ пчъагъэм IофшIэн щагъотын зэралъэкIыгъэм ыкIи, къызэрэтшIошIырэмкIэ, къалэжьырэми ыгъэразэхэу Iоф зэрашIэрэм. Заводым щылажьэхэрэм яIофшIэн зэрэзэхэщагъэм къызэрэтщигъэхъугъэмкIэ, агъэцакIэрэри къиныщхоп. Къатещхэрэп, къатесэрэп, чъыIэм хэтхэп. Анахь макIэми, ужыпкъэм къэуцунхэ фаеу къызщыхэкIырэми, мазэм сомэ минипшI лъэжьапкIэу араты. IофшIэныр зыщыхъой лъэхъаным мин пшIыкIуим, тIокIым нагъэсэуи къыхэкIы. Ахэр рабоч къызэрыкIохэр ары. Специалистхэм ялэжьапкIэ бэкIаекIэ ащ нахьыб.

СэнашIхьэхэм ахэшIыкIыгъэ сэнэ лъэпкъэу «сухойкIэ» заджэхэрэр, IэшIугъэ зиIэхэр ыкIи фэшIыкIэ гъэпсыгъэкIэ алъытэхэрэр къыдагъэкIых. Джащ фэдэу пхъэшъхьэ-мышъхьэхэм ахэшIыкIыгъэхэри къашIых. Ахэр хьазыр зыхъухэкIэ, зэхэубытагъэу продукцием IузыгъэкIырэ бэзэу къалэу Москва дэтым занкIэу лъагъэIэсых, нэужым продукцием иIугъэкIынкIэ зэпхыныгъэхэр зыдыряIэ регион пстэуми афарагъащэх.

КъыдагъэкIи афарагъэщагъэм ыуасэ икъызэкIэгъэкIожьын зэрэгъэпсыгъэм тызыкIэупчIэм къызэрэтаIуагъэмкIэ, зэхэубытагъэу продукциер IузыгъэкIырэ бэзэм зэзэгъыныгъэу дашIыгъэм тегъэпсыкIыгъэу санэу ащагъэм къыкIэкIуагъэр къызэраIукIэжьырэм пIалъэу иIэр зы мазэм къыщыублагъэу тIум нэсы. Ау яIофшIэн ащ бэшхокIэ къызэтыриIажэрэп. Анахь пэрыохъу къафэхъоу алъытэрэр аркъ ыкIи сэнэ лъэпкъхэм яIугъэкIын фэгъэхьыгъэ хэбзэ унашъохэр бэрэ зэхъокIыхэу къызэрэхэкIырэр ыкIи ары къэс яIофшIэн зэхэщакIэу иIэм кIэ горэхэр хэгъэхьэгъэнхэ фаеу зэрэхъурэр ары.

Заводым оборудованиеу щагъэфедэрэр зэкIэ IэкIыб хэгъэгухэм къащашIырэ лъэпкъхэм ащыщых. Ахэм производительностэ дэгъу яI, бэри къутэхэрэп. КъызэтынэкIыгъэ илъэсым кIэухэу фэхъугъэхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, сэнэ декалитрэ мин 35-рэ къыдагъэкIыгъ ыкIи IуагъэкIыгъ. Ащ нафэ къызэришIырэмкIэ, гурытымкIэ мазэм сэнэ литрэ мин 350-рэ фэдиз къыдагъэкIы, IугъэкIакIохэм афарагъащэ.

ГухэкI нахь мышIэми, щыIэныгъэм къызэригъэлъагъорэмкIэ, Урысыем хабзэу илъым зыпкъитыныгъэшхо еплъэгъулIэщтэп. Мары М. Горбачевым илъэхъанэ ешъоным ебэныгъэным фэгъэхьыгъэ политикэу къырахьыжьэгъагъэм ыпкъ къикIэу садхэри, сэнэшъхьэ лъэжьыпIэхэри агъэкIодыгъагъэх. А политикэм зэрарэу къыхьыгъэр джы къызнэсым рагъэкъужьын, чIыпIэхэм Iофхэр зыпкъ ащарагъэуцожьынхэ алъэкIыгъэп. Ары продукциер зыхашIыкIыщт сырьер непэ IэкIыб хэгъэгухэм къащащэфын, Урысыем къинэжьын зылъэкIыщтыгъэ мылъкур ахэм афэгъэлэжьэгъэн фаеу зыкIэхъугъэр. Арэу щытми, хабзэр пэрыохъу къафэмыхъумэ, Рустам иунэе предприятие тапэкIэ хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм ехьылIэгъэ гухэлъышIухэр зыдаIыгъых. Заводым зырагъэушъомбгъун ыкIи сырьери чIыпIэм щагъэхьазырэу агъэпсын агу хэлъ. Ащ пае джыри зы псэуалъэ агъэпсы ыкIи сэнашъхьэр ежьхэм къагъэкIэу аублэ ашIоигъу. ДжырэкIэ ащ хэкIыпIэу фэхъущтыр къагъотыгъэгоп, ау а гухэлъым яшъыпкъэу фэлажьэх.

ЗыцIэ къетIогъэ заводым хэбзэIахьхэмкIэ къэралыгъом ибюджет илъэгэпIэ пстэуми шIуагъэу къафихьырэр зыфэдизыр къэтIон тлъэкIыщтэп. Ау аркъ ыкIи сэнэ лъэпкъхэр акцизхэр зытехъохэрэм ащыщхэшъ, къашIыгъэм федэу къыкIэкIуагъэм ищыщ IахьышIу хабзэм IокIэу къытшIошIы. Ар къыдэплъытэн хъумэ, къэралыгъо хабзэм нахь къыухъумэн ыкIи ылъэкIыщтымкIэ зыдеIэн фэе отраслэхэм сэнэшIыныр ащыщэу лъытэгъэн фае.

СЭХЪУТЭ Нурбый.
Сурэтыр тезыхыгъэр IэшъынэАслъан.

ДЖЫРИ ЗЫ ИНВЕСТОР

Теуцожь районым чIыгум дэлэжьэнэу къихьэгъэ инвесторэу джырэ нэс итыгъэр плIы: агрофирмэхэу «Киево-Жураки», «Синдико-Агро», «Аскъэлай» ыкIи «Рив-Агро» зыфиIохэрэр арых. Джыри ахэм зы къахэхъуагъ. Ащ зэреджагъэхэр ООО-у «Адыгейское».

— Ипащэр опытышхо зиIэ чIыгулэжьэу, тигъунэгъу краими щыцIэрыIо зэхэщакIо бэлахьэу, Шъхьащэфыжь икIэлэ пIугъэу Курыжъо Аслъан ары, — еIо районым мэкъу-мэщымкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Пщыдатэкъо Сулейман. — Ар районым къызихьагъэр илъэсэу дгъэкIотэжьыгъэм ыкIэмэ адэжь. Аскъэлае, Пэнэжьыкъуае ыкIи Очэпщые ащыпсэурэ къоджэдэсхэм ячIыгу Iахьхэр арых ылэжьынхэу аIихыгъэхэр. Зэрэзэгъыгъэр чIыгу Iахь пэпчъ лэжьыгъэ килограмм 500, тыгъэгъэзэ дэгъэ литрэ 20 аритынэу ары. Дэгъоуи IофшIэныр ригъэжьагъ.

Ар тэри нэрылъэгъу къытфэхъугъ. ИлъэсыкIэу тызхэхьагъэр къихьанкIэ мэфэ заулэ нахь къэмынагъэу Аскъэлае тыкIозэ, ом изытет мыхъэтагъэми, тракторышхо заулэ зэуж итхэу зэрэжъохэрэр тлъэгъугъагъэ. Къэдгъэзэжьыгъэу Пэнэжьыкъое бензинигъэхъуапIэм тыкъызыIохьажьым, ащ пэчIынатIэу щылъ хьэсэшхоу илъэс пчъагъэ хъугъэу тэрэзэу зыдэмылажьэхэрэр шIуцIэрымэр тырихэу куоу зэрэжъогъахэр тинэплъэгъу къыридзагъ. Ащ къыхэкIыжьыгъэхэ трактор кIочIэшхохэу «К-700»-хэр заводым къыдэкIыгъакIэхэм фэдэхэу къыпэIулъ хьэсэшхом зэрэхахьэхэрэр дгъэшIагъо икъугъ.

Ащ фэдэу тракторыбэ зэхэтэу, зэдырагъаштэу, гъэстыныпхъэр къезыщэкIырэ автомашинэри, нэмыкIэу ящыкIагъэхэри акIыгъоу бэшIагъэу тапэ къифагъэпти, ащ тыкIэупчIэнэу районым иадминистрацие ищагу тыдэхьагъ. Районым иIэшъхьэтетэу Хъут Теуцожьэу ащ тызщыIукIагъэм къытиIогъагъ чIыгу гектар минитфым ехъу язгъэлэжьын зыгу хэлъ кIалэу Курыжъо Аслъанэу къафэкIуагъэм тракторипшIэу къыфыгъэхэм чэщи мафи ямыIэу Iоф зэрашIэрэр, ахэм зэращыгушIукIырэр.

Ар зыхъугъагъэм ыуж мэзэ Iэпэ-цыпэ тешIэжьыгъэу а уахътэм къыкIоцI ахэм Iофэу ашIагъэр зыфэдэм тащегъэгъуазэ Пщыдатэкъо Сулейман.

— ЫпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ чылагъохэм адэсхэм ячIыгу Iахьэу къаIахыгъахэр гектар минитIу фэдиз мэхъу. Ахэр бэшIагъэу амылэжьыгъэхэу, чIыгукIэм фэдэ хъужьыгъагъэхэми, охътэ кIэкIым къыкIоцI гектар 1900-рэ къэрсэбанэу къаIэтыгъах. ТракторипшIыр зэхэтэу, шIуцIэрымэр зытырихырэ жъогъэ бзыгъэшхохэр къызэрагъэтIылъэкIыхэзэ жъохэ зыхъукIэ, гур къагъатхъэ.

Корр.: Чэщ-зымафэм тхьапша къажъорэр?

П.С.: КъемыщхэукIэ, шынэгъакIэм ымыгъэохъухэмэ, къэуцу яIэп. Анахь макIэми, гектаришъэм къыщымыкIэу жъогъахэу яIэм мафэ къэс къыхагъахьо.

Корр.: А чIыгу гектар минитIур ара ылэжьыщтыр, хьауми джыри фыхэжъугъэхьощта?

П.С.: Фыхэмыгъахъоми къыпшIокIыщтэп. Ар пхъашэу лэжьэн зыгу хэлъ кIал. Цыхьэ зыфэпшIын лэжьакIоуи щыт. Ащ ишыхьат Курыжъо Аслъан илэжьакIэ фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэу журнал зэфэшъхьафхэм къарыхьагъэхэу къытIэкIахьэхэрэр. Джары тэри ащ тыфэчэфэу районым чIыгоу къинагъэу тымылэжьырэр зэкIэ фэдгъэзэнэу зыкIитхъухьагъэр. КъызэрэтлъытэрэмкIэ, пстэумкIи гектар 5500-рэ фэгъэзагъэ хъунэу ары. КъызэрэсIуагъэу, гектар минитIу фэдизыр еттыгъах. Джыри гектар 3500-рэ фыхэдгъэхъощт. Ахэр ПчыхьалIыкъуае ыкIи былымгъэпщэрыпIэ хъызмэтшIапIэщтыгъэу Чэтыукъо дэтыщтыгъэм алъэныкъокIэ щыIэхэр арых.

Корр.: Арэу зыхъукIэ, зыми фэмыгъэзагъэу, амылэжьэу чIыгу районым зи къинэжьырэба?

П.С.: Къинэжьырэп. Районым тыжъоу, лэжьыгъэшIапIэу илъыр жъокIупIэ гектар мин 26-рэ. Бжыхьасэу хэтлъхьагъэу тиIэр гектар 10851-рэ. Къэрсэбанэу къэтIэтынэу щытыр гектар 8100-рэ. Люцернэпкъхэри гектар миным ехъух. Арышъ, тымылэжьэу къэнэжьыгъагъэр джа Курыжъо Аслъан фэдгъэзэжьырэ гектар мин зытфыхэр ары.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Тиюбилярхэр

ГъашIэм шIушIагъэр ишъошэшIу

ЩыIэх цIыфхэр ягъашIэ щагъэхъэгъэ шIушIагъэр шъошэшIу афэхъугъэу. Ахэм зыкIэ ащыщ тыкъызытегущыIэщт лIыр. Илъэс 80 къыгъэшIагъэми, ыкIуачIи зэрилъ, ылъэхэми псынкIэу зэрахьэ, ренэу чэф, нэгушIу.

Ятэ игъэсэпэтхыдэ илъэгъохэщэу илъэс 80 гъэшIэ гъогу къыкIугъ 1930-рэ илъэсым мэзаем и 1-м къуаджэу Тыгъурыгъой щыщ ЛэупэкIэ Мэджыдэ иунагъо къихъухьэгъэ кIалэу АслъанбэчкIэ зэджагъэхэм. ТапэкIи ишIугъоу, аслъан кIуачIэу Тхьэм къыхилъхьагъэм джыри илъэсыбэрэ зэрихьанэу тыфэлъаIо.

Зиапэрэ гъымакъэкIэ дунэе нэфэу, гъэшIэ гъогу дахэ зыщыхищыщтым ЛэупэкIэ Аслъанбэч, зэкIэри АслъанкIэ нахь зэджэщтхэр, къытехъуагъ. ИцIыкIугъом ичаныгъэкIи ишIыкIэягъэкIи илэгъу кIэлэцIыкIухэм бэрэ къахэщыщтыгъ. «Мы уикIалэ лIы бэлэхьэжъ горэ хъущт», — ятэ Мэджыдэ къызыраIокIэ, апигъодзыжьыщтыгъ ар къыдэхъумэ гопэшхокIэ зэриштэщтыр.

Ягъунэгъу къуаджэу джы псычIэгъ хъугъэ Лахъщыкъуае дэтыгъэ илъэсибл еджапIэр Аслъан къыухыгъ. Джы къызнэсыгъэми ар лъэшэу афэраз ащ щезыгъэджэгъэ пстэуми. А еджапIэм къычIихыгъэ шIэныгъэр ары ыужыкIэ гъэсэныгъэм икъатхэр зэтырихынхэм лъапсэ фэхъугъэр.

А лъэхъаным адыгэ къоджэ интеллигенцием игъэхьазырын «кIыщэу» иIэгъэ педучилищэу Мыекъуапэ дэтыгъэм щеджэнэу къыхихыгъ тыгъурыгъое кIалэм. Зэоуж илъэсхэм адыгэ къуаджэхэм пасэу лIыпкъым ащиуцощтыгъэ кIалэхэм сэнэхьатэу зыфаер къыхахыным пае зыхэдэныбэ яIагъэп, мэкъу-мэщым е кIэлэегъэджэным нахь пэблагъэхэу ахэр къэхъущтыгъэх. Аслъани нахьыбэм афэдэу ыгукIэ кIэлэегъэджэ сэнэхьатым зыритынэу тыреубытэ. Илъэсхэу училищым щигъэкIуагъэхэр джы къызнэсыгъэми ащ зыпишIынхэ щыIэп. А илъэс чэфхэу иныбжьыкIэгъу уахътэ щызэпичыгъэхэр шIукIэ ренэу ыгу къэкIыжьых.

Педучилищыр къеухышъ, икъоджэ гупсэ егъэзэжьы. КIэлэегъэджэ сэнэхьатыр зэзыгъэгъотыгъэ кIалэм IофшIэныр щырегъажьэ ежьыр зыщеджэгъэ ягъунэгъу Лахъщыкъое гурыт еджапIэм. Ащ иублэпIэ классхэм илъэсым къыкIоцI ащыригъэджагъэх. А охътэ кIэкIым дэгъоу зэхишIагъ IофшIэнэу къыхихыгъэр мыпсынкIэми, гъэшIэгъоныбэ къыздихьэу зэрэщытыр.

НыбжьыкIэхэм язэхэщэкIэ амалхэр зыIэкIэлъхэу зыкъэзыгъэлъэгъогъэ адыгэ кIэлакIэм IэнэтIэ ин къырапэсы: ВЛКСМ-м и Тэхъутэмыкъое райком иятIонэрэ секретарэу хадзы. Джауштэу чаныгъэу хэлъыр къызщигъэлъэгъон ылъэкIыщт чIыпIэ ефэ. Къегъэлъагъо ыкIи. А IэнатIэм зыIутыгъэ илъэсым ныбжьыкIэхэр зылъищэнхэ, къэуцурэ пшъэрылъхэм язэшIохын ахэр къыфиIэтынхэ зэрилъэкIыщтыр зэкIэми нафэ къафешIы.

Комсомолым ирайком иапэрэ секретарь IэнатIэ къырапэсы тыгъурыгъое кIалэм. Районым ис комсомольцэ мин пчъагъэмэ апэ итыныр илъэс 23-рэ нахь зымыныбжь кIалэмкIэ псынкIэгъуагъэп, ау къинхэм къагъэщтэн шэн зыхэмылъэу къэтэджырэ ныбжьыкIэмкIэ ар еджэпIэ дэгъу хъугъэ. ФэлъэкIыщтэу зи къызытыригъанэщтыгъэп Аслъан. Районым иныбжьыкIэ кIуачIэхэр шIуагъэ къатэу гъэфедэгъэнхэмкIэ, IофшIэным дакIоу ахэм языгъэпсэфыгъо уахътэ чэфыгъо хэлъхьэгъэнымкIэ шъхьахыгъэп.

Чэзыур нэсы партием и Краснодар крайком ипартийнэ еджапIэу къалэу Геленджик дэтым Аслъан ишIэныгъэ щыхигъэхъоным. Ятэ «уеджэн, уеджэн, джыри зэуеджэн» фаеу къызэрэриIогъагъэм рыгъуазэзэ, зыдагъэкIуагъэм илъэсищэ къыщеджэ. Джауштэу партийнэ IофшIэным зыфегъэхьазыры.

Къеухы дэгъоу илъэсищ партеджапIэр ыкIи партием и Теуцожь райком зэхэщэнымкIэ иотдел пащэ фашIы. Ежь Аслъан къызэриIорэмкIэ, илъэсихэу ащ зыщылэжьагъэр щыIэныгъэм иеджэпIэ шъыпкъэ фэхъугъ. Районым ит пэублэ партийнэ организациехэм яIофшIэн нахьышIоу зэхэщэгъэнымкIэ IэпыIэгъоу ящыкIагъэр ренэу аIэкIигъэхьагъ. Ащ щылажьэзэ, Краснодар дэт институтым тарихъымкIэ ифакультет заочнэу къыухыгъ, ятэ къыфишIыгъэ пшъэрылъыр ыгъэцакIэзэ.

Тэхъутэмыкъое районым джыри егъэзэжьы. Агъэнафэ райисполком тхьаматэм игуадзэу. Комсомол ыкIи партийнэ IофшIэнхэм защызыушэтыгъэ, зэхэщэн IофшIэным икъулайныгъэхэм афэнэIосэгъэ кIалэм IофшIэныкIэм зыреты.

Илъэс 32-м итэу ЛэупакIэр хадзы партием и Октябрьскэ райком иятIонэрэ секретарэу. Джауштэу партийнэ IофшIэным зыфегъэзэжьы. Промышленностым, мэкъу-мэщым, псэолъэшIыным, щыIэныгъэм инэмыкI лъэныкъуабэмэ ынаIэ нахь атетын фаеу мэхъу. Кабинетым исыным нахьи, цIыфхэм нахьыбэрэ ахэтыным, зэрэфэлъэкIэу ахэм ишIуагъэ аригъэкIыным, зищыкIагъэм IэпыIэгъу фэхъуным нахь арэгъуазэ.

1962-рэ илъэсым ыкIэхэм адэжь Теуцожь ыкIи Октябрьскэ районхэр зэхагъэхьажьых. Теуцожь райисполкомыкIэу зэхащагъэм тхьаматэ фашIыщтым бэрэ лъыхъужьхэрэп — а IэнатIэм Iуагъахьэ ЛэупэкIэ Аслъан. Къуаджэу Гъобэкъуае щегъэжьагъэу шапсыгъэ къуаджэу Пэнэхэс нэс зичIыгухэм заушъомбгъугъэ район иным джаущтэу тхьаматэ фэхъу. Пшъэрылъэу иIэхэри нахь ин мэхъух, IофшIэн зэфэшъхьафэу зэшIуихын фаехэми къахэхъо. Къинхэм апэшIуекIон ылъэкIэу, Iофхэм къамыгъащтэу есэгъэ тыгъурыгъое кIалэм а IэнэтIэ хьылъэми исэнаущыгъэрэ ичаныгъэрэ къащигъэлъэгъуагъ. Илъэси 9-у зытхьамэтагъэм къыкIоцI районым зэхъокIыныгъэшIухэр фэхъугъэх. А уахътэм псэупIэ унэ зэтетхэр, культурнэ-гъэсэныгъэ ыкIи социальнэщыIэныгъэ мэхьанэ зиIэ псэолъабэ районым щагъэпсыгъ, район гупчэм газыр щагъэфедэ хъугъэ. Джары районым щыпсэухэрэм джы къызнэсыгъэми ярайисполком тхьамэтагъэм игугъу шIукIэ зыкIашIырэр.

Аслъан шIукIэ ыгу къэкIыжьых а илъэсхэм Iоф зыдишIагъэхэу, лъытэныгъэшхо зыфишIыхэу партием ирайком ыкIи хъызмэтшIэпIэ зэфэшъхьафхэм япэщагъэхэу ЖэнэлI Нурдинэ, ХьакIэко Хьамедэ, Юрий Зимберг, Теуцожь Аскэр, Бэрэтэрэ Аскэр, Блэгъожъ Хьилымэ. Джащ фэдэу а уахътэм чIыпIэ советхэм, хъызмэтшIапIэхэм япащэхэм амал гъэнэфагъэхэр зэрахьэщтыгъэх къоджэшхохэм, къоджэ койхэм гъэстыныпхъэ шхъуантIэр ащагъэфедэ хъунымкIэ. Нэужым а IофшIэным зэрэрайонэу къыхырагъэубытэгъагъ.

Адыгэ автоном хэкум ибюджет организациехэм ящыкIагъэхэр аIэкIэзыгъахьэщтыгъэр хэку исполкомым межрайбазэу иIагъэр ары. Ар Краснодар крайисполкомым снабжениемрэ сбытымрэкIэ игъэIорышIапIэ икъутамэу зэрэщытыгъэм фэшI зэкIэ фондхэр краим къыIэкIахьэхэти, етIанэ хэкум къыфатIупщыжьыщтыгъ, ахъщэу ащ къыкIакIорэри краим ибюджет ихьэщтыгъ. Хэку межрайбазэм щылажьэщтыгъэр нэбгырэ 15 ныIэп, материальнэ бази игугъу пшIынэу иIагъэп. Тихэку инароднэ хъызмэт хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным, Москва къытIупщырэ материальнэ кIуапIэхэр игъом ыкIи занкIэу къыIэкIэхьанхэм апае 1970-рэ илъэсым хэку исполкомым апэрэу щызэхащагъ снабжениемрэ сбытымрэкIэ гъэIорышIапIэ, ащ пащэ фашIыгъ ЛэупакIэр.

ГъэIорышIапIэу пащэ зыфашIыгъэм нахь шIогъабэ хэкум къыфихьэу гъэпсыгъэным иамал зэфэшъхьафхэу Аслъан зэрихьагъэр макIэп. АпэрапшIэу ынаIэ зытыригъэтыгъэр анахь мэхьанэ зиIэ материальнэ-техническэ базэ тэрэз гъэпсыгъэныр ыкIи хэкум занкIэу фондхэр къыфатIупщыхэу шIыгъэныр ары. РСФСР-м итмэ анахь дэгъухэм ащыщэу, лъэхъаным диштэу, механизированнэу, мэшIоку гъогур къякIуалIэу псэолъабэ ыгъэпсыныр Аслъан фызэшIокIыгъ. 1974-рэ илъэсым нэс псэолъэ тегъэпсыхьагъэхэр, газыр къызэкIолIэрэ унэр, гъогухэр, механизированнэ складхэр, машинэхэр зычIэтыщтхэ гаражхэр, номер 25-рэ хъурэ телефон зэпхыныгъэр, подстанциер, котельнэр, псыкIуапIэр, канализациер — бэ агъэпсыгъэр.

— РСФСР-м снабжениемрэ сбытымрэкIэ игъэIорышIэпIэ 79-мэ азыфагу илъыгъэ зэнэкъокъуныгъэм тишъыпкъэу тыхэлажьэщтыгъ, — еIо ЛэупакIэм игукъэкIыжьхэм къагъэчэфыгъэу. — Квартал пэпчъ пIоми хъунэу хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр тыубытыщтыгъэх, ащ фэшI шIухьафтынхэр бэрэ къытатыщтыгъэх.

Аслъан къызэриIожьырэмкIэ, пшъэрылъэу иIэхэр щытхъу хэлъэу ыгъэцэкIэнхэмкIэ IэпыIэгъушIу къыфэхъущтыгъэх хэку исполкомым а лъэхъаным щылажьэщтыгъэхэ НэпшIэкъуй Сахьидэ, Хьагъур Андзаур, Борис Пономаренкэр, Хъут Малыч, ХъокIо Рэмэзанэ, Дмитрий Москалевыр, ЛIыхэсэ Мухьдинэ, нэмыкIхэри. Ахэр ренэу шIукIэ ыгу къэкIыжьых. Хэкум анахь мэхьэнэ ин зиIэ псэолъэ зэфэшъхьафхэу а уахътэм щагъэпсыгъэ пстэуми ЛэупакIэр зипэщэгъэ коллективым иIахьышIу ахэлъ. Правительствэм иунэ, драмтеатрэм, псырыкIопIэ купым, еджапIэхэм, сымэджэщхэм, котельнэхэм, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм, фэшъхьафыбэхэм ягъэпсын ахэр чанэу хэлэжьагъэх.

Илъэс 22-рэ а IэнатIэр ыгъэцэкIагъ Аслъан. Къыдэлажьэхэрэм фыщытыкIэ дэгъу зэрафыриIагъэм, шъхьэкIафэу ыкIи лъытэныгъэу афишIыщтыгъэм къахэкIэу джы къызнэсыгъэми игугъу дахэкIэ ашIы. Аслъан иIофшIагъэ ифэшъошэ уаси къыфашIыгъ: медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиIорэр, орденэу «Щытхъу Тамыгъэр», Зэкъошныгъэм иорден, медальхэри къыфагъэшъошагъэх. Аслъан Теуцожь районым ыкIи Адыгэкъалэ яцIыф гъэшIуагъ. Бэрэ край ыкIи хэку Советхэм ядепутатэу хадзыгъ.

Илъэс 62-рэ зыныбжь ЛэупакIэр пенсием макIошъ, а IэнатIэм IокIы. Мощ фэдиз илъэс пчъагъэм IофшIэн зэфэшъхьафхэр зэшIозыхыгъэр, цIыфхэм ренэу ахэтзэ къэзыхьыгъэр зи ымышIэу гупсэфэу щыгъэсыгъоуIоп. ЗэфэшIыгъэ акционер обществэу «Адыгеясервисым» игенеральнэ директор игуадзэу а илъэс дэдэм IофшIэным пидзэжьыгъ.

Адыгэ Республикэм и Президент дэжь нахьыжъхэм я Советэу щыIэм ЛэупакIэр хагъахьэ, ащ итхьаматэу агъэнафэ. Адыгеим социальнэ-политикэ щыIакIэу илъым хэхъоныгъэшIу егъэшIыгъэным фэгъэхьыгъэ программэу республикэм щырахъухьагъэм игъэцэкIэн фэлъэкIыщтыр хешIыхьэ Аслъан.

Илъэс 80 гъэшIэ гъогоу ЛэупэкIэ Аслъан къыкIугъэм иилъэс лъэоянэхэм мыщ къыщытIотагъэр яIэхьэгъу макI ныIэп. Илъэсыбэ хъугъэу Iоф зишIагъэм зэшIуихыгъэ ыкIи зэрихьылIэгъэ пстэур къэтхыгъошIоп. Ау зы Iофыгъо сыкъытемыгущыIэмэ мыхъунэу сэлъытэ. Ар Теуцожь райисполкомым итхьаматэу Аслъан зыщытыгъэ уахътэм Краснодар псыубытыпIэм ишIынрэ Адыгэкъалэ игъэпсынрэ яегъэжьэгъухэр зэрэзэтефагъэхэр ары.

— Бэмэ къашIошIы Адыгэ автоном хэкум икъоджабэ, ичIыгу щыщ IахьышIу зэкIодылIэгъэхэ Краснодар псыубытыпIэ иным ишIын фежьэнхэ зэхъум, ащкIэ зи апэмыуцужьыгъэу, анахь зэрарыбэ къызфихьыщт Теуцожь районым ипащэхэр «ура»-кIэ а Iофым пэгъокIыгъэхэу, — еIо ЛэупакIэм.

Хэгъэгу заом ыпэкIи Краснодар краим IэрышI псыубытыпIэ ин щыгъэпсыгъэным иIоф къырахьыжьэгъагъ. ПсыубытыпIэр зашIыкIэ пынджэу алэжьырэм чIыгубэ рагъэубытынэу рахъухьэщтыгъ. Ащ пэIуагъэхьащт мылъкур икъущтым фэдизэу зэрямыIагъэм къыхэкIэу, а Iофыр амыублэзэ Хэгъэгу зэошхор къежьи зэпагъэугъагъ. Зэо ужым, хэгъэгум инароднэ хъызмэт зыпкъ зырагъэуцожьым, краим псыубытыпIэ ин щыгъэпсыгъэным иIоф къаIэтыжьыгъ. Пындж тонн миллион краим къыщыхьыжьыгъэным фэшI псыубытыпIэр ашIын фаеу краим ипащэхэми нэмыкIыбэми алъытэщтыгъ. Ау ащ тхьамыкIагъоу къыздихьын ылъэкIыщтыр къызыгурыIощтыгъэри мэкIагъэп. А лъэхъаным партием ихэку комитет иапэрэ секретарыгъэу Бэрзэдж Нухьи, партием и Теуцожь райком иапэрэ секретарыгъэу ЖэнэлI Нурдини, хэку исполкомым итхьамэтагъэу НэпшIэкъуй Сахьиди ащ фэдэ псыубытыпIэшхо гъэпсыгъэным хэкум икъоджабэмэ ыкIи ичIыгу щыщ Iахьышхо зэрар ин къызэрафихьыщтыр къагурыIощтыгъ, ау а лъэхъаным хэкур зыхахьэщтыгъэ краим ипащэхэм уапэуцужьыгъэкIи къикIын щыIагъэп.

Аслъан къызэриIотэжьырэмкIэ, псыубытыпIэм игъэпсын фежьэнхэкIэ илъэс фэдиз щыIэу Москва къыщыдэкIырэ гъэзетхэм къарыхьэгъэ статья заулэмэ ынаIэ атыридзагъ. Анахьэу ыгу къэкIыжьырэр гъэзетэу «Советская Россия» зыфиIощтыгъэм «Кубанскэ хыр гъэпсыгъэн фая?» зышъхьэ статьяу къыхиутыгъагъэр ары. Ар къэзытхыгъагъэр Темыр Кавказым экономикэмкIэ иинститут инаучнэ IофышIэу Шаховыр арыгъэ. Ащ зеджэм Аслъан рихъухьагъ псыубытыпIэ иныр пшIыным шIогъэшхо къызэримытыщтым фэгъэхьыгъэ материалхэр ыугъоинхэу. АщкIэ партием ирайком иапэрэ секретарыгъэу ЖэнэлI Нурдини къыдыригъэштагъ. А уахътэм КПСС-м и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секретарыгъэу Бэрзэдж Нухьэ районым къызыщыкIогъэ мафэ горэм Аслъан ригъэлъэгъугъэх ыугъоигъэхэр ыкIи ахэмрэ гъэзетым къихьэгъэ статьямрэ ыIыгъхэу Москва кIо зэрэшIоигъори риIуагъ. Бэрзэджыр IэрышIыхым игъэпсын зэрэпылъхэр ыгу зэрэримыхьырэ шIагъор райисполкомым тхьаматэм къызыгурэIом, нахь ишъыпкъэу ар Iофым ыуж ихьагъ.

— Кубанскэ хым ишIын фэгъэхьыгъэ Iофыгъом пае зэхащэгъэ комиссиеу РСФСР-м и Министрэхэм я Совет и Тхьаматэ игуадзэу, Къэралыгъо планым итхьаматэу Герасимовыр зипащэм IэрышIыхым игъэпсын зэрэщытегущыIэщтхэр зысэшIэм, зэкIэ сыугъоигъэхэр сIыгъхэу Москва сыкIуагъ, — къеIотэжьы ЛэупакIэм. — Къэралыгъо планым заулэрэ сыщыIагъ, сичIыпIэгъухэм сызэрялIыкIом къыхэкIэу, ащ испециалистхэм ащыщхэм садэгущыIагъ, сыкъызэрэзэхашIыкIырэри къызгурыIуагъ.

Эксперт комиссием изэхэсыгъо Аслъани хэлэжьагъ, ащ гущыIэ къыщыратыным ифитыныгъэ ерэгъэ дэдэу къыдихыгъ. КъызэгущыIэм псыубытыпIэ иныр зашIыкIэ тхьамыкIэгъуабэу къыхьын ылъэкIыщтыр щысэ зэфэшъхьафхэмкIэ къыгъэлъэгъуагъ.

Джауштэу фэлъэкIыщтымкIэ ЛэупакIэм ышъхьэкIэ къызытыригъэнагъэ щыIэп. Сыд фэдиз къин райисполком тхьаматэм ылъэгъугъэми, псыубытыпIэм ишIын зэпаригъэгъэуным иамал IэкIэлъыгъэп. Ащи нахь къин къыфахьыгъ псычIэгъ хъущт къуаджэхэм ащыпсэухэрэм ягъэкощын, ахэм псэупIэ чIыпIэхэр къафэгъотыгъэнхэм. А къинхэри зэпичыгъэх Аслъан. ЗипсэупIэ чIыпIэжъ зыбгынэрэ цIыфхэм фэлъэкIыщтымкIэ ишIуагъэ аригъэкIыным, ахэм яIоф афигъэпсынкIэным афэгъэхьыгъэ амалхэу ежь IэкIэлъхэр зэкIэ ыгъэфедагъэх.

Аслъанрэ ишъхьэгъусэ Тэмарэрэ кIэлитIурэ зы пшъашъэрэ зэдапIугъэх, рагъэджагъэх, щыIэныгъэм игъогу дахэ тырагъэуцуагъэх. ЯкIэлитIуи Краснодар дэт мэкъумэщ институтыр къаухыгъ. Нахьыжъэу Азэмат механик сэнэхьатыр хихыгъ, нахьыкIэу Адам экономикэмкIэ факультетым щеджагъ. Апхъоу ФатIимэт Кубанскэ мединститутыр къыухыгъ.

Насыпыр цIыфым ежь зыфешIыжьэу аIо. Ар джыри зэ дэгъоу къеушыхьаты ЛэупэкIэ Аслъан ищыIэныгъэ. ЗэшIуихыгъэ IофшIэнхэм, зыдэлэжьэгъэ цIыфхэм непэ афызэплъэкIыжьышъ, лъытэныгъэу къыфашIырэм рэгушхо, иунагъо егъэразэшъ, ари насыпыгъэу зыфелъэгъужьы. Общественнэ IофшIэнэу бэшIагъэу зыхэлажьэрэм ныбджэгъу щишIыгъэхэ ХъутIыжъ Азмэт, МэщбэшIэ Исхьакъ, Тхьагъэпсэу Мэджыдэ, Тыу Аминэ, ЦуукI Налбый, ХьапэкIэ Налбый, Генрих Барташук, нэмыкIхэми лъэшэу афэраз. Хэкум ыкIи республикэм хэхъоныгъэу ашIыгъэхэм илъэс 60 фэдизэ фэлъэкIыщтыр ахишIыхьагъэшъ, ныбджэгъубэ иIэшъ, иунагъо дахэшъ, насыпышIоу зелъытэжьы.

БэгъашIэ охъу, Аслъан!

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Сурэтым итыр: **ЛэупэкIэ Аслъан.**

Тезыхыгъэр А. Кирнос.

ГЪЭIОРЫШIАПIЭМ IОФ ЗЭРИШIАГЪЭМ ИЗЭФЭХЬЫСЫЖЬХЭР

Тигъэзет къызэрэхиутыгъагъэу, гъогузекIоныр щынэгъончъэнымкIэ АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ГИБДД-мкIэ и ГъэIорышIапIэ икъэралыгъо инспектор шъхьаIэу ЛIыхэсэ Юрэ республикэм и СМИ-хэм апае пресс-конференцие къытыгъ. 2009-рэ илъэсым Iофэу ашIагъэм, тапэкIэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм афэгъэхьыгъэ упчIэхэу журналистхэм къатыгъэхэм ГъэIорышIапIэм ипащэрэ ащ игуадзэхэмрэ джэуапхэр къаратыжьыгъэх.

— Республикэм иурамхэр ыкIи игъогухэр къэгъэнэфыгъэнхэмкIэ, ащ къыдилъытэрэ шапхъэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ мы аужырэ илъэс заулэм Iофхэм сыда язытетыр?

— Адыгеим игъогухэм атет автотранспортым ипчъагъэ мы аужырэ уахътэм лъэшэу зэрэхэхъуагъэм гумэкIыгъуабэ къызыдихьыгъ. Мы лъэныкъомкIэ мэхьанэшхо зиIэхэм ащыщых республикэм икъалэхэм, ирайонхэм ащыIэ псэупIэхэм яурамгъогу системэ зэтегъэпсыхьэгъэныр ыкIи гъогузекIоныр щынэгъончъэным пае ахэр къэзыгъэнэфырэ техническэ пкъыгъохэм япчъагъэ хэгъэхьогъэныр. Зигугъу къэтшIыгъэ IофыгъомкIэ республикэм иIофхэм язытет уигъэрэзэнэу щытэп, шапхъэу щыIэхэм акIэдгъахьэрэп. 2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу чIыпIэ мэхьанэ зиIэ гъогухэм яIыгъын чIыпIэ зыгъэIорышIэжьын органхэм афэгъэзагъэ хъугъэ. Ау ахэм япшъэрылъхэр тэрэзэу агъэцэкIэнхэу амал зэрямыIэм, гъогухэр ыкIи урамхэр къэгъэнэфыгъэнхэм пэIухьащт мылъкур икъу фэдизэу зэраIэкIэмылъым инэу тагъэгумэкIы. Чэщ къызыхъукIэ, республикэм ит псэупIэхэм япроцент 80-р шIункIэу къэнэх. Ощх къызещхыкIэ, псыр зыщыдэчъэхыщт чIыпIэхэр икъухэрэп, ащ къыхэкIыкIэ гъогухэм язытет зэщэкъо. Мыекъуапэ пштэмэ, урамхэу Пролетарскэм, Краснооктябрьскэм, Пионерскэм, Хьахъуратэм ыцIэ зыхьырэм атет къэзыгъэнэфырэ пкъыгъохэр бэмышIэу зэблахъугъэх. ГухэкI нахь мышIэми, мыщ фэдэ IофшIэнхэр къэлэ шъхьэIэ закъор ары зыщырекIокIыхэрэр.

— Аужырэ илъэсхэм къэралыгъом ипащэхэм анахь мэхьанэшхо зэратырэ лъэныкъохэм ащыщ коррупцием пэшIуекIогъэныр. Мы гумэкIыгъор дэгъэзыжьыгъэным пае ГъэIорышIапIэм сыд фэдэ екIолIакIэха ыгъэфедэхэрэр?

— Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъушIэхэм законыр амыукъоным фэшI ГИБДД-м и ГъэIорышIапIэ профилактическэ Iофтхьабзэхэр зэхещэх, къулыкъушIэхэм япшъэрылъхэр зэрагъэцакIэрэм пытагъэ хэлъэу лъэплъэ. Гъогум тет водителыр е лъэсрыкIор гъогу-патрулым иIофышIэ изекIуакIэ ымыгъэразэхэу е иIэнатIэ ыгъэфедэзэ ахъщэ къуалъхьэ ыштагъэу ашIэмэ, ГИБДД-м «ицыхьэшIэгъу телефонэу» Мыекъуапэ щыIэм къытеонхэ алъэкIыщт номерэу **8-8772-52-49-68-мкIэ.** ЦIыфхэр зыгъэгумэкIырэ тхыгъэхэр е телефоным къытеуагъэхэм къатыгъэ къэбарыр игъэкIотыгъэу зэхэтэфы, тикъулыкъушIэхэм яшъэрылъхэр тэрэзэу амыгъэцакIэхэу зыдгъэунэфыкIэ, ахэм дисциплинарнэ пшъэдэкIыжь ятэгъэхы, бзаджэшIагъэ зэрахьагъэ хъумэ прокуратурэм иорганхэм зафэтэгъазэ. 2009-рэ илъэсым къыкIоцI гъогу-патруль къулыкъум иIофышIэхэу зипшъэрылъхэр тэрэзэу зымыгъэцэкIэгъэ нэбгырэ 54-мэ дисциплинарнэ пшъэдэкIыжь ядгъэхьыгъ. Джащ фэдэу ахъщэ къуалъхьэ ыштэзэ, гъогу-патруль къулыкъум хэт зы нэбгырэ блэкIыгъэ илъэсым къэтыубытыгъ. 2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и 3-м ащ иIоф судым зэхифыгъ ыкIи илъэсищ условнэу тыралъхьагъ.

— Непэ республикэм игъогухэм атет автотранспортым ипчъагъэ бэу зэрэхэхъуагъэм игугъу къэтшIыгъ. Ахэм ятехническэ зытет уигъэрэзэнэу щыта?

— Непэ ГИБДД-м иучет автомобиль 133670-рэ хэт. 2009-рэ илъэсым къыкIоцI автотранспорт мини 127,6-м ехъум ятехническэ зытет тыуплъэкIугъэ, ащ щыщэу техническэ шапхъэхэм адимыштэу дгъэунэфыгъэр мин 43-м кIэхьэ. Илъэсэу икIыгъэр пштэмэ, ахэм афэдэ автомобильхэм апкъ къикIыкIэ, республикэм игъогухэм хъугъэ-шIэгъи 2 къатехъухьагъ, зы нэбгырэ хэкIодагъ, зы нэбгырэм шъобжхэр тещагъэх хъугъэ. Мы щысэм водительхэр ригъэгупшысэнхэшъ, зэфэхьысыжь тэрэзхэр ашIынхэу тыщэгугъы.

— ЦIыфым автомобилыр ыгъэIорышIэн фитэу тхылъ къезытырэ еджапIэхэм яIофшIэн зэрэзэхащэрэм гумэкIыгъуабэ къыпэкIы...

— Водитель удостоверениер къыдэзыхы зышIоигъоу еджэхэрэм Iоф зэрадашIэрэм ыкIи водитель кадрэхэм ягъэхьазырын джырэ лъэхъан лъэплъэх районхэм ащызэхащэгъэ регистрационнэ-ушэтын подразделениехэу ГИБДД-м хахьэхэрэр. Машинэм укIэрытIысхьанымкIэ фитыныгъэ къэзытырэ тхылъыр къыдэхыгъэным пае ушэтынхэр къалэу Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ ыкIи селоу Красногвардейскэм ащыпкIунхэ плъэкIыщт. Къыхэгъэщыгъэн фае, еджапIэхэм ащеджэхэрэм япроцент 25 — 27-р ары апэрэ тыгъом экзаменыр зытын зылъэкIырэр.

— Урысыем исубъект зэфэшъхьафхэм ащыIэ къэралыгъо автоинспекциехэм зэпхыныгъэ адышъуIа?

— Автомобилэу рафыжьэхэрэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным ыкIи гъогухэм къатехъухьэгъэ хъугъэ-шIагъэхэм ахэфэгъэ водительхэу зызыгъэбылъыжьыгъэхэр къыхэгъэщыгъэнхэм апае АР-м икъэралыгъо автоинспекцие Къыблэ федеральнэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырхэм ГИБДД-м иподразделениехэу ащыIэхэм Iоф адешIэ. 2009-рэ илъэсым къыкIоцI бзэджашIэхэм рафыжьэгъэ автомобили 127-рэ республикэм игъогу-патруль къулыкъу иIофышIэхэм къыхагъэщыгъ. Илъэсэу икIыгъэм милициер зылъыхъущтыгъэ нэбгырэ 37-рэ къулыкъушIэхэм къаубытыгъ, ахэм ащыщэу 30-р федеральнэ розыскым щыIагъэх.

Джащ фэдэу тиреспубликэ щатыгъугъэ автомобилищ мы аужырэ мэзитIум Чэчэн Республикэм ыкIи Ставрополь краим и ГИБДД иIофышIэхэм агъэунэфын алъэкIыгъ.

Республикэм игъогухэм къатехъухьэрэ хъугъэ-шIагъэхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным пае непэ гъогу-патруль къулыкъум иIофышIэхэм ямызакъоу, лъэсрыкIохэми, водительхэми япшъэрылъхэр шапхъэхэм адиштэу агъэцэкIэнхэ зэрэфаер ЛIыхэсэ Юрэ пресс-конференцием икIэух къыщыхигъэщыгъ.

— Лъэшэу емыкIу тщэхъу тикъулыкъушIэхэм ащыщхэм ахъщэ къуалъхьэ аштагъэу е гъогум тет цIыфым тэрэзэу дэмызекIуагъэхэу зызэхэтхыкIэ, — къыIуагъ республикэм икъэралыгъо инспектор шъхьаIэ. — Ащ пае джыри зэ цIыфхэм закъыфэзгъазэмэ сшIоигъу: ГИБДД-м иIофышIэхэу шапхъэхэм адимыштэу зиIофшIэн зэхэзыщэхэрэм, законыр зыукъохэрэм шъуащыгъуазэмэ, ГъэIорышIапIэм иIэ «цыхьэшIэгъу телефоным» шъукъытеу е сайтэу 01.GIBDD.RU шъукъатх. Ахэм лажьэ яIэу зыдгъэунэфыкIэ, пшъэдэкIыжь зэрахьыщтым щэч хэлъэп.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Къуаджэм икIэлэ пIугъэхэр

СОРОКИН — ПЫНДЖЛЭЖЬ IЭПЭIАС

Хэтрэ цIыфи къызщыхъугъэ мафэр ыгъэмэфэкIыным мэхьанэ гъэнэфагъэ иI. Гъогоу къыкIугъэр, ышIагъэр зэфихьысыжьынхэу, зыхэтыгъэ-зыдэлэжьагъэхэм шIоу афишIагъэм хэплъэжьынэу, хэукъоныгъэ горэ ышIыгъэми зыдишIэжьынэу, IофшIэнымкIэ, цIыф зэхэщакIэмкIэ къулаиныгъэу къыIэкIэхьагъэмэ ягупшысэжьынымкIэ амал гъэнэфагъэ къыIэкIахьэ. ИIахьылхэу, иныбджэгъухэу а мэфэкI мафэм къырихьылIэхэрэр фэгушIох, игъэхъагъэхэри дагощых.

Теуцожь районым щыщ къуаджэу Нэшъукъуае Блэгъожъ Уцужьыкъо ыкъохэу къыщыхъугъэхэм ащыщ Сорокинэу тыкъызтегущыIэ тшIоигъор лIы зэIэкIэлъэу, IофшIэнымрэ спортымрэ ыпкъ зэрагъэпытагъэр къыхэщэу, мылъэгэ дэдэу, плIэIу шъуамбгъоу, ышъхьац тхъуагъэ зэрэтIыргъощтыгъэр къыхэщэу, ынэпцэ Iужъухэу ынэ Iушхэр къызчIэплъыхэрэм зинурэ къагъэшIэтэу непэ зимэфэкI мафэр ары.

— Сорокин, сыд фэдэ унагъуа укъызэрыкIыгъэр, узщапIугъэр? — мы упчIэмкIэ тизэдэгущыIэгъу етэгъажьэ.

— Блэгъожъ лIакъоу сыкъызхэхъухьагъэр анахь инэу тикъуаджэ дэсхэм ащыщ, сыкъызэрыхъухьагъэри унэгъо Iужъу,— тиупчIэ иджэуап къетыжьы лIы зэкIужь нэгушIоу сапашъхьэ исым. — Тятэ Уцужьыкъуи, тянэ ФатIимэти къуаджэм колхозыр зыщызэхэхьагъэм къыщегъэжьагъэу Iоф щашIагъ. Тятэ былымэхъо фермэм тетыгъ. ПхъэшIэ IэпэIэсагъ, кухэр ышIыщтыгъэх. Бэ иIэпыIэгъу зылъыIэсыщтыгъэр. МэкъуупкIэным зыфигъазэми, ыпэ кIон чылэм къыдэкIыщтыгъэп. Пцэжъыешэныр икIэсагъ, шэкIо бэлэхьагъ. Бэ тятэ къытхилъхьагъэр. ЩыIэкIэпсэукIэм, IофшIакIэм, цIыф зэхэтыкIэм тафигъэсагъ. Тиунагъо Iужъугъ, ар бгъэшхэн, пфэпэн фэягъэ. Тянэ колхоз тутынлэжьхэм ахэтыгъ. Пчэдыжьым IофышIэжьэу кIощтыгъэ, пчыхьэм къызыдэхьажькIэ унэгъо хъызмэт Iофым зыритыти, тищыкIагъэр зэкIэ зэшIуихыщтыгъ. Джащ фэдэ унагъо сыкъихъухьагъ. Бэдэд ахэм къытфашIагъэр.

— Джы СорокинкIэ къыоджэнхэр къызхэкIыгъэм сыщыгъэгъуаз.

— 1940-рэ илъэсым мэзаем и 1-м сыкъызэрэхъугъэр сымэджэщым щыIэ сятэ зыраIом, тыхэм цIэр аусэу адыгэхэм ямыхабзэми, сыкъызхэхъухьэгъэ илъэсымкIэ къикIи, урысхэм «сорок» зэраIорэр ыгъэфеди, Сорокин къысфиусыгъ. Бэмэ къысаIуагъ сцIэ зэблэсхъумэ нахьышIоу, ау ащкIэ къысэджэгъэ сятэу шIу дэдэ сызылъэгъущтыгъэм ихьатыркIэ арэущтэу сызекIоныр сыгу зыкIи къысфидагъэп.

— Джы узэреджагъэм, узщеджагъэхэм тигъэзетеджэхэр нэIуасэ афэпшIыгъэмэ дэгъугъэ.

— Сэ, тикъуаджэ дэсхэм афэдэу, Нэшъукъое еджапIэр къэсыухыгъ. Ащ ыуж Пэнэжьыкъое гурыт еджапIэм сишIэныгъэ ихэгъэхъон щылъызгъэкIотагъ. ЫпшъэкIэ къызэрэщысIуагъэу, сыкъызэрыхъухьагъэр адыгэ мэкъумэщышIэ унагъу. Сянэрэ сятэрэ, сшыхэмрэ сшыпхъухэмрэ сапIугъ, салэжьыгъ. Тиунэгъо Iужъу (зэшыпхъуитфырэ зэшиплIырэ тыхъущтыгъ) зэдэIужьэу, IофшIэныр зэкIэмэ шIу алъэгъоу щытыгъ, шъыпкъэныгъэ-зэфэныгъэр тишэнэу къэтхьыгъ. Адыгагъэр зыуукъокIэ, пшъэдэкIыжь пытэ къыуажэщтыгъэ. Ащ зэкIэми тырагъэсагъ. Арышъ, тыджэгунэу уахътэ тиIагъэп. Еджэным тызщыпымылъым IофшIэныр ары тиIэнэтIагъэр.

1959-рэ илъэсым Пэнэжьыкъое гурыт еджапIэр къэсэухы. Илъэсищым Пэнэжьыкъуае сыкIомэ, сыкъэкIожьызэ, мафэ къэс километри 10-м къыщымыкIэу скIузэ, седжагъ. Дэгъоу еджапIэр къэсыухыгъэти, сишIэныгъэхэм щахэзгъэхъон гухэлъ сиIэу 1959-рэ илъэсым Краснодар дэт медучилищым сычIэхьэ, дэгъоуи къэсэухы.

— Училищым учIэсы зэхъум спортым упылъыгъа?

— Еджэным дыкIыгъоу сызпылъыгъэр «вольная борьба» зыфаIорэр ары. Ащи гъэхъэгъэ дэхэкIаехэр щысшIыгъэх: Краснодар сыричемпионэу илъэситIо схьыгъэ. Зэнэкъокъухэу Мыекъуапэ е Ростов-на-Дону ащызэхащэщтыгъэхэми сахэлажьэщтыгъ. А бэнакIэмкIэ спортым имастерыцIэ къысфаусынымкIэ кандидат сыхъугъагъ.

— Училищыр къызыоухым тыдэ уагъэкIуагъа?

— Теуцожь районым исымэджэщ сыкъагъэкIуагъ. ЗэлъашIэрэ хирургэу Гъошъо Инвербый сыкIыгъоу фельдшерэу Iоф сшIагъэ. Ащ фельдшерым иIэнатIэ тэрэзэу згъэцэкIэным сыфигъэсагъ.

— Дзэм къулыкъу щыпхьыгъэн фае. Сыда ащ къыуитыгъэр?

— Темыр Осетием икъэлэ шъхьаIэу Орджоникидзе дзэ къулыкъур щысхьыгъ илъэсищэ. Сызгофэгъэ врачыр подполковникэу Хадарцев Аркадий арыгъэ. Дивизием илазарет ипэщагъ, лъэшэу цIыф дэгъугъ, тянэ-тятэмэ къазэрафэразэр итэу бэрэ письмэхэр, грамотэхэр къафигъэхьыщтыгъэ. Сипшъэрылъхэр дэгъоу зэрэзгъэцакIэрэм пае мызэу-мытIоу пIэлъэ кIэкIыкIэ тадэжь сыкъагъэкIуагъ.

Уахътэр псынкIэу макIо, илъэсищ къулыкъури къэсыухыгъ. Къызысэгъэзэжьым, 1966 — 1967-рэ илъэсхэм фельдшер шъхьаIэу Пэнэжьыкъое район сымэджэщым Iоф щысшIагъ. 1967-рэ илъэсым Кубанскэ мэкъумэщ институтым иагрономическэ факультет сычIэхьагъ. СицIыкIугъом щегъэжьагъэу врачым нахьи агрономэу Iоф сшIэныр нахь сикIэсагъ, а сэнэхьатыр зэзгъэгъоты зысшIоигъуагъэр бэшIэгъагъэ. Ащ илъэситфым къыкIоцI студент щыIакIэу гум имыкIыжьырэм сигъатхъэу сыщыхэтыгъ. ШIэныгъэу къызIэкIэзгъэхьагъэмэ нахь бай сашIыгъ.

— Сыдэущтэу Рязанскэ станицэм уагъэкIонэу хъугъа? Ащ узэрэдэфагъэм укIэгъожьэу зыкIи къыхэкIыгъэба?

— Краснодар краим дэгъоу щызэлъашIэщтыгъэ колхозэу Кировым ыцIэ зыхьыщтыгъэу, Александр Лысенкэр зитхьаматэу а станицэм дэтыгъэм практикэр щысхьынэу сагъэкIогъагъ. Ащ бэу пындж лэжьыпIэ дэгъухэр иIагъэх, чIыгу гектар 1500-рэ фэдиз ралэжьынэу техникэ зэфэшъхьафыби щагъэфедэщтыгъ. ЧIыкIэхэу апэрэу пынджыр щашIэнэу ажъуагъэу ягубгъомэ арылъыгъэр мэкIагъэп. Пынджлэжьыным зыфэбгъэсэщтмэ, ищыкIэгъэ пстэури ябгъотылIэнэу щытыгъ. Мы колхозым Шытхьэлэ районым 1972 — 1992-рэ илъэсхэм пэрытныгъэ ренэу щиIыгъыщтыгъэ. Пындж гектарым центнер 70 — 80-м нэсэу къитхэу къыхэкIыщтыгъэ. Станицэ баим сызэрэдэфагъэм сырыкIэгъожьэу, цIыфэу сызхэфагъэхэм сямызэгъэу зыкIи къыхэкIыгъэп.

— Адэ, ащ фэдиз гъэхъагъэхэр шъуиIэщтыгъэхэмэ, IэкIыб къэралыгъомэ пынджлэжьынымкIэ яопыт зыщыжъугъэгъозэнэу шъукIощтыгъэба?

— Бэрэ ахэм тахахьэщтыгъэ. Купмэ сахэтэу Югославием, Болгарием, Румынием сыкIоу къыхэкIыгъ, лэжьэкIэшIоу аIэкIэлъым щысэ тетхыщтыгъ.

— Уипынджлэжь бригадэ илэжьакIэ, гъэхъагъэу ышIыгъэмэ сыд фэдэ уаса къэралыгъом къафишIыгъэр?

— Социалистическэ зэнэкъокъуныгъэм пэрытныгъэ тибригадэкIэ илъэс заулэрэ щытIыгъыгъ, ащ пае СССР-м и ВДНХ иджэрз медаль, ЛэжьэкIо Быракъ Плъыжьым иорден 1975-рэ илъэсым къысфагъэшъошагъэх, бгъэхалъхьэхэу Хэгъэгу зэошхом текIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэр, «Ударник коммунистического труда» зыфиIорэр, «IофшIэным иветеран» зыфиIорэр къысатыгъэх. Ары Рязанскэм илъэс тIокIэ пынджлэжь бригадэм сырипащэу Iоф зыщысэшIэм къэралыгъом сызэригъэгушIуагъэр. ПынджлэжьынымкIэ IэпэIэсэныгъэ гъэнэфагъэ а илъэсхэм сиIэ хъугъэ.

Демократическэ зэхъокIыныгъэ инхэр тикъэралыгъо къызехъухьэхэм колхозхэр, совхозхэр зэхэтэкъуагъэх. Колхозэу Кировым ыцIэ зыхьыщтыгъэри ахэм ахэфагъ. Станицэшхом илэжьакIохэр зыдэкIонхэ амышIэу къыгъэнагъэх. Псы къиугъэм шъхьадж къызэрэхэкIыжьышъоу лэжьакIохэр хадзагъэх.

А охътэ къинхэм Теуцожь районым колхозэу итхэри зэхэтэкъуагъэх. СызщапIугъэ къуаджэм щызэхэхьэгъэ акционер мэкъумэщышIэ хъызмэтшIапIэм пэщэныгъэ дызесхьанэу Нэшъукъуае дэс нэжъ-Iужъхэм ялъэIукIэ сащэжьыгъ ыкIи ащ 1996-рэ илъэсым нэс Iоф щысшIагъ. А IэнатIэм сыIотыфэ лэжьыгъэ тонн мин чIэфэнэу псэолъэ тегъэпсыхьагъэ къуаджэм щытшIыгъ, къэхалъэм гъучI чэу Iудгъэуцуагъ, амбулаториери дгъэцэкIэжьыгъэ, къядгъэшIыхьагъ, къоджэ клубым дэжь чылэр къыгъэдахэу парк мыин къыщызэIутхыгъ, ащ заом хэкIодагъэмэ ясаугъэт дэдгъэуцуагъ, чъыг дахэхэр кIэлэеджакIохэр къыздедгъаIэзэ щыдгъэтIысхьыгъэх, гъогухэм мыжъуакIэ атеттэкъуагъ, газри, псыри къоджэдэсхэм къафядгъэщагъ. БылымхъунымкIи а илъэсхэм апэрэ чIыпIэр тыубытыщтыгъэ. Чэмыщхэу, былымхэр зыIыгъхэу Хэкужъ Аслъанбый, КIыкI Казбек, ЕхъулIэ Нэфсэт, КIыкI Фыжь алъэкI къэмынэу лэжьагъэх. ЯлэжьапкIи мазэ пэпчъ Iоф зышIэрэмэ мыгужъоу яттыщтыгъэ.

Тхьаегъэпсэух лэжьакIохэу Нэшъукъуае дэсхэр, алъэкI къамыгъанэу къыздеIагъэх. Сыфэраз Теуцожь районым а уахътэм ипэщагъэу Мамыекъо Кимэ, ренэу ишIуагъэ къытигъэкIыщтыгъэ, тыгу ыгъэкIодыщтыгъэп, тфызэшIомыхырэ IофхэмкIэ ренэу къыддеIэщтыгъ, иIуагъэ игъом ыгъэцэкIэжьыщтыгъ.

— Сорокин, шъуи Блэгъожъ лIэкъошхо цIыф цIэрыIуабэ къызэрэхэкIыгъэр сэшIэ, ахэм ащыщхэм ацIэ къепIуагъэмэ дэгъугъэ.

— Ары, тилIакъокIэ тызэрыгушхоу тиIэр бэ, зэкIэми ацIэ къеIогъошIоп, ау нэбгырэ заулэ къыхэзгъэщын. Апэу ыцIэ къесIощт Шъаукъо (Блэгъожъмэ япхъу) Сафыет, ащ къылэжьыгъ «Народнэ кIэлэегъадж» зыфиIорэ цIэ лъапIэр. Блэгъожъ Хьилымэ Урысые Федерацием изаслуженнэ агроном. Джы шIэныгъэ зэфэшъхьафхэмкIэ кандидат, доктор адыгэхэр зыхъухэкIэ дгъэшIэгъожьырэп, ау лIэшIэгъу имыкъукIэ узэкIэIэбэжьымэ тхэкIэ-еджакIэ зымышIэщтыгъэ лъэпкъ цIыкIум тхьапша джы цIыф гъэсагъэу къыхэкIыгъэр? Ахэм ащыщых Хьазрэтэу техническэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, непэ МГТУ-м иректор, сшынахьыжъэу филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу АКЪУ-м щезыгъэджэхэрэ Зулкъаринэ.

Ащ фэдиз Iофэу ышIагъэм Сорокин ишъхьэгъусэ Кларэ игъусэу сабыиплI дипIугъ. Мурат агроном, Кубанскэ мэкъумэщ академиер къыухыгъ, Мыекъопэ машинэшI заводым Iоф щешIэ. Унэгъо дахэ ащи иI, Миланэрэ Мыхьамэтрэ къафэхъугъэх. Нэфсэт кIэлэегъадж, Адыгэ къэралыгъо университетыр къыухыгъ. Сабый зэтIуазэхэу Саидэрэ Салбыирэ Сорокин иIэх. Ахэми Мыекъопэ технологическэ университетыр къаухыгъэу ясэнэхьаткIэ Iоф ашIэ.

Сорокин мы лъэхъаным икIалэхэм адэжь къэкIожьыгъэу иунагъокIэ Мыекъуапэ щэпсэу. Иунэ Шъхьэгощэ Iушъо Iутэу, пчэдыжьрэ е пчыхьэрэ къикIымэ, жьы къабзэ къещэ. Ипхъорэлъф-икъорылъфхэм къыфахьырэ гушIуагъор зыфигъэдэн ышIэрэп. Фэшъхьаф Iофыгъомэ адакIоу лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» къызыфахьыщтым ышIуабэ дашIэу ежэ. Гъэзетым къырихырэ къэбарыкIэхэр игъунэгъу адыгэмэ афеIуатэ, емыджагъэхэм ареты. ЕтIани ицIыкIугъом щегъэжьагъэу ятэрэ ышнахьыжъхэмрэ яхьатыркIэ пцэжъыешэныр икIасэ хъугъэшъ, уахътэ зыщиIэм а Iофым пылъ.

Илъэс 70-рэ. ЦIыфым игъашIэкIэ ар макIа? МакIэ зигъэшIэ гъогу псаунызгъэм изытет ымыгъэгумэкIэу рыкIорэмкIэ, зыкIуачIэ изэу щыIэныгъэм иш емылыч ешэсыгъэу шIумрэ дэхагъэмрэ яфабэ къэзыуцухьэрэ цIыфхэм алъызгъэIэсырэмкIэ, зэплъэкIыжьмэ ежь фэдэ горэм емыкIу зэрэримыхыгъэм, IэпыIэгъу зищыкIагъэм ыгу къызэрэдищэягъэм, ятэ-янэхэм, иIахьыл благъэхэм, игъунэгъухэм, иныбджэгъухэм афишIэшъущтымкIэ зи къогъанэ зымышIыгъэм ренэу арыгушхорэмкIэ. ЗыIут IофшIэным гухахъо хигъуатэзэ дахэкIэ ыцIэ щырязгъэIуагъэхэмкIи, зибын-унагъо дахэу зыпIушъугъэхэмкIи а уахътэр бэп. Сыда пIомэ зэшIуихыгъэ пстэуми гухахъоу ахихыгъэм къыгъэбжьышIозэ, ащ фэдэм а илъэс 70-р къызэпичыгъ. Сэ бэрэ зэрэсIоу, ащ фэдэ цIыфышIумкIэ гъэшIэ илъэс 70-р жъыгъом иныбжьыкIэгъу.

Арышъ, Сорокин, илъэс 70-у къэбгъэшIагъэр о къэпкIугъэ щыIэныгъэ гъогу шIагъомкIэ ащ фэдизэу бэп, джыри ащ охътэ кIыхьэ къыпыхъонэу, Iахьыл благъэу уиIэхэм, лIакъоу узщыщым ягушIуагъо адэбгощэу, уибын дахэ хэхъоныгъэ фэшъхьаф имыIэу, уигъэшIэ гъогу кIыхьэ хъунэу сыпфэлъаIо. БэгъашIэ охъу, Сорокин!

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Сурэтым итхэр (джабгъумкIэ къебгъэжьэнышъ): **Блэгъожъ Сорокинрэ пынджлэжь звенэм ипащэу Яков Поповымрэ хьасэм хэтых.**

БЫСЛЪЫМЭН

РАГЪЭБЛЭГЪАГЪЭХ, АГЪЭШІУАГЪЭХ

Щылэ мазэм и 20-м Мыекъопэ гупчэ мэщытым щыкІуагъ Адыгэ Республикэм ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэ (ДУМ-м) исовет изэхэсыгъо. Илъэсэу икІыгъэм мыхэм Іофэу ашІагъэм, къихьэгъэ илъэсым зэшІохыгъэн фэе Іофыгъохэм ащ щатегущыІагъэх, пшъэрылъыкІэхэр зыфагъэуцужьыгъэх. Ау ащ ыпэкІэ советым изэхэсыгъоу щыІэщтыгъэхэм мыр атезыгъэкІыщтыгъэр илъэсыкІэм апэрэу зэрэзэІукІагъэхэм, зэфэхьысыжьхэр зэрашІыгъэхэм изакъоп — мы мафэм гупчэ мэщытым къырагъэблэгъагъэх Адыгеим ыкІи Краснодар краим ащыпсэурэ быслъымэнхэм ащыщхэу Къурмэным ехъулІэу Чабэм кІогъагъэхэр ыкІи хьаджэ хъугъэхэу къэзыгъэзэжьыгъэхэр. Ахэм шІуфэс арихызэ муфтиеу Емыж Нурбый къыІуагъ:

— Чэбэ гъогур зыкІугъэхэр, быслъымэн пстэуми апае Тхьэм елъэІугъэхэр псаунигъэ яІэу къытхэхьажьыгъэхэшъ, шыкур. Хабзэ зэрэхъугъэу, хьадж зышІыгъэхэр къызэрэсыжьхэу тигупчэ мэщыт къетэгъэблагъэх, ау мызыгъогум ащ бэкІае зыкІытешІагъэр гъогу кІыхьэр къызэгоуагъэхэр къахэкІыгъэти, ахэм япсаунигъэ зэтеуцожьыфэ тежагъэти ары. Алахьым джыри а гъогу лъапІэм шъурыкІон амал къышъуитынэу, псаунигъэ шъуиІэнэу сышъуфэлъаІо.

Джащ фэдэу муфтиим ипсалъэ къыщыхигъэщыгъ хьадж зышІыгъэм, а цІэ лъапІэр зыхырэм ипшъэрылъхэри нахьыбэ, ипшъэдэкІыжьи нахь ин зэрэхъурэр. Илъэс 13 — 14-кІэ тызэкІэІэбэжьымэ, нэбгырэ зытІущ нахьыбэ Чабэм тымыгъэкІуатэщтыгъэмэ, аужырэ илъэсхэм ахэм япчъагъэ зэрэхахъорэм урыгушхонэу зэрэщытыр, ныбжьыкІабэ ахэм зэрахэтыр зэрэгушІуагъэр муфтиим къыІуагъ.

Ащ фэдэ шІуфэс псалъэм ыуж гущыІэр ратыгъ Іимамэу Н. Абазэм. Мыр Чабэм кІогъэ купым ипэщагъэти, къыІотагъ яІофхэр зэрэзэпыфэгъэхэ шІыкІэр, Тыркуем дин ІофхэмкІэ иминистрэ ишІуагъэкІэ мыщ фэдиз быслъымэнмэ (нэбгырэ 57-мэ) а чІыпІэ лъапІэм кІонхэ амал зэрагъотыгъэр, тапэкІи тихьаджэхэм япчъагъэ хэхъоным игугъапІэхэр зэрэщыІэхэр.

Хьадж зышІыгъэхэм ащыщхэри зэхэсыгъом къыщыгущыІагъэх. Щынджые щыщ Трэхъо Дарихьан анахь къыхигъэщыгъэр гъогоу ар зытехьагъэм зэгорэм рыкІоныр ышІошъ зэрэмыхъущтыгъэр, ау Алахьталэм иІэмыркІэ зэкІэ къызэрэзэпыфагъэр, инасып къыхьыгъэм зэрэрыгушхорэр ары. Джащ фэдэу ащ гуапэ щыхъоу къыІуагъ кІэлэ ныбжьыкІэу мы купым хэтыгъэхэм яшІогъэшхо къызэрагъэкІуагъэр, ныбжь хэкІотагъэ зиІэхэмкІэ ахэр ІэпыІэгъушІу зэрэхъугъэхэр, бзылъфыгъэу

купым хэтыгъэхэр зэкІэ ахэм лъэшэу зэрафэразэхэр, быслъымэн цІыфыр ыгукІэ къабзэу зэрэщытын фаем ахэр ищысэу зэрилъэгъугъэр.

Чабэм кІуагъэхэм ахэтыгъ Псыбэ щыщэу, Мыекъуапэ щыпсэурэ ШъхьэлэхъоАзэмат. Емыж Нурбый къызэриІуагъэмкІэ, мы псэолъэшІ кІалэм иунэе чІыгоу Ныджэпсыхьо (Новомихайловскэм) щыриІэр быслъымэнэу ащ щыпсэухэрэм ареты мэщыт ащ щашІыным пае. Ащ ипсэлъэ кІэкІ къыщыхигъэщыгъ чІыпІэ лъапІэу зыдэщыІагъэм зэхашІэу рихьэшІыгъэр зэбгъэпшэн зэрэщымыІэр, гъусэу иІагъэхэм лъэшэу зэрафэразэр. Джащ фэдэу Азэмат игущыІэхэм къахигъэщыгъ ныбжьыкІэхэм нахь цыхьэ афашІы зэрэхъугъэр зэригуапэр, ахэм ащыщыбэхэм тхьэшІошъхъунигъэ яІэу зэрэхъурэм шІуагъэ къызэрихьыщтыр.

Ахэм ауж, хабзэ зэрэхъугъэу, дыуахь къахьи, зам-замыпсэу Чабэм къырахыгъэм щыщ мэщытым къыщызэІукІагъэхэр зэкІэ ешъуагъэх, хэти илъэІу Тхьэм фигъазэзэ.

Джыри зы гушІогъо Іоф мы мафэм къызэрэугъоигъэхэр хэлэжьагъэх. Динлэжьэу, Шапсыгъэ щыпсэурэ быслъымэнхэм яІимамэу Шъхьэлэхъо Батмызэ ыныбжь илъэс 60 зэрэхъугъэм фэшІ фэгушІуагъэх, гущыІэ дэхабэ фаІуагъ, юбилярыми щэджэгъуашхэ мэщытым щаригъэшІыгъ.

Нэужым ДиндэлэжьапІэм исовет хэтхэри, зэкІэ мэщытым мы мафэм къекІолІагъэхэри муфтиим щигъэгъозагъэх Къурмэныр республикэм зэрэщыхагъэунэфыкІыгъэм, къурмэныпхъэхэр ащэфынхэмкІэ ІэпыІэгъу къафэхъугъэхэм ыкІи а дин мэфэкІым ехъулІэу лыр зэрагощыгъэм. Ахэм зэкІэми афэгъэхьыгъэ тхыгъэ игъэкІотыгъэ тигъэзет къыхиутыгъэшъ, джыри зэ ягугъу къэтшІыжьыныр имыщыкІагъэу тэлъытэ.

Мы Іофыгъохэм ауж хьакІэу къэкІуагъэхэр зэкІэ агъэкІотэжьыхи, советым хэтхэм яІофшІэн падзэжьыгъ, зытегущыІэнхэу щытыгъэ Іофыгъохэм афежьэжьыгъэх. Ахэм зыкІэ ащыщыгъ районхэм динлэжьхэм яорганизациехэр ащызэхэщэгъэным фэгъэхьыгъэр. Муфтиим къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, юридическэ лъэныкъом ар къыпкъырэкІы, къоджэ дин организациехэр ахэм япхыгъэщтых. ПэшІорыгъэшъэу зэрэрахъухьагъэмкІэ, ахэм афэдэ организацие 14 зэхащэщт, ау мылъку ащ ищыкІагъэшъ, ар къызафатІупщыкІэ, Іофым фежьэщтых. ДиндэлэжьапІэм и Устави Москва агъэхьыгъ, ащи къыдырагъэштагъ.

Советым хэтхэр тегущыІагъэх Краснодар ыкІи Шъачэ мэщытхэр ащышІыгъэнхэм япхыгъэ къиныгъоу къэуцухэрэми. «Мары, — къыІуагъ муфтиим, — 1996-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу краим ипащэхэм мы лъэІур ятэхьылІэшъ, кІэух фэтшІын тлъэкІырэп. Шъачэ мэщыт дэт хъумэ, ар зы къэлэ закъор арэп зимэщытыщтыр, Олимпиадэм илъэхъан ащ нэбгырэ миллион пчъагъэ къекІолІэщт». Мы мафэм къызэІукІэгъэ динлэжьхэр тегущыІагъэх Адыгеим ыкІи Краснодар краим арыт мэщытхэм (анахьэу Мыекъопэ гупчэ мэщытым) гъэцэкІэжьын ІофшІэнхэр зэрящыкІагъэм. Муфтиим къызэриІуагъэмкІэ, Адыгеим и Президентрэ ежьыррэ икІыгъэ илъэсым Москва зыщыІэхэм, мы ІофшІэнхэм язэшІохын пэІуагъэхьаным пае миллионищырэ нықъорэ республикэм къыфатІупщынэу къагъэгугъагъэх. ПсэолъэшІхэр зыхэхьэрэ комиссие агъэнэфэнышъ, а ахъщэмкІэ ашІэн алъэкІыщт ІофшІэныр зыфэдизыр къагъэнэфэщт, нэужым а сметэм тетэу псэолъэшІ организациеу гъэцэкІэжьын ІофшІэнхэр зэшІозыхыщтым мылъкур къыфатІупщыщт. Джащ фэдэу муфтиим советым хэтхэр щигъэгъозагъэх республикэм ит мэщытхэр ЖКХ-м ибаланс хэгъэуцогъэнхэм Іоф зэрэдашІэрэм, ДУМ-м епхыгъэу лэжьэщт ныбжьыкІэ комитет зэхэщэгъэн зэрэфаем, икІыгъэ илъэсым советым хэкІыжьыгъэ динлэжьхэм ачІыпІэ рагъэхьащтхэми, едэІугъэх ДУМ-м ибухгалтер шъхьаІэ къышІыгъэ отчетми. Къихьащт илъэсым ижъоныгъокІэ мазэ ДУМ-м хигъэунэфыкІыщт ар зызэхащагъэр, зылажьэрэр илъэс 20 зэрэхъурэр. Ащ ехъулІэу мыхэм ятарихъ гъогу ущызыгъэгъозэрэ буклет къыдагъэкІын гухэлъ яІ.

ДиндэлэжьапІэм исовет илъэсыкІэм апэрэ зэсыгъоу зэхищагъэм къырагъэблэгъагъ ыкІи ащ иІофшІэн хэлэжьагъ общественнэ организациеу Адыгэ Хасэм иисполком хэтэу МэщфэшІу Нэджэдт. Ар хасэм ыцІэкІэ къафэгушІуагъ хьадж гъогум къытекІыжьыгъэхэми, зыныбжь илъэс 60 хъугъэ Шъхьэлэхъо Батмызи.

— Адыгэ пстэури тихасэ хэтэу, щыщэу тэлъытэ, — къыІуагъ ащ. — Непэ ныбжьыкІэхэм икъоу Іоф адэтымышІэу Іимамэу Н.Абазэм мыщ къызэрэщиІуагъэр тІэкІу сшІотэрэзэп. НыбжьыкІэ Іофхэм тэ тиамал къызэрихьэу тадэлажьэ ыкІи къасІо сшІоигъу диным пылъ ныбжьыкІэхэмрэ шъхьаф-шъхьафэу Іоф адэтшІэн фаеу зэрэтымылъытэрэр, ахэр нахь зэпэблагъэ зэрэтшІыщтхэм тегупшысэн зэрэфаер.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ идэхьагъухэм, ащ иІэгъо-блэгъухэм къащ тамыгъэхэр жъугъэу зэрагъэуцухэрэр зэрашІомытэрэзым епхыгъэу Адыгэ Хасэм республикэм иІэшъхьэтетхэм зызэрафигъэзагъэри, ащ фэгъэхьыгъэ унашъо ашІыныр ахэр кІэщакІо зэрэфэхъугъэхэри Нэджэдт къыІуагъ.

Мыщ пыдзагъэу муфтиеу Емыж Нурбый игъоу ылъытагъ ыкІи ДУМ-м исовет къыхилъхьагъ мыхэм (советым хэтхэм) ащыщ Адыгэ Хасэм изэхэсыгъохэм ахэлажьэзэ ышІымэ, шІуагъэ къыхьынэу, язэпхыныгъэхэр нахь пытэнхэм, нахь зэдеІэжьынхэ, зэдэлэжьэнхэ алъэкІыным пае. Ащ фэдэ лІыкІоу зэхэсыгъом щагъэнэфагъ ХьутІыжъ Аслъанбый.

Советым изэхэсыгъо нэмыкІ Іофыгъохэми динлэжьхэр щытегущыІагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэри ашІыгъэх.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

МЭЗАЕМ (ФЕВРАЛЫМ) ИНЭМАЗШІЫГЪО УАХЪТЭХЭР

	Мафэхэр	1431-рэ илъэс	2010-рэ илъэс	Сэбахь нэмаз	Тыгъэр къызыкъокІырэр	Щэджэгъо нэмаз	Ечэнд нэмаз	Ахъшам нэмаз	Джац нэмаз
САФАР	Бл.	17	1	6:09	7:40	12:44	15:06	17:30	18:51
	Гъуб.	18	2	6:08	7:39	12:44	15:07	17:32	18:53
	Бэр.	19	3	6:06	7:38	12:44	15:08	17:33	18:55
	Мэф.	20	4	6:05	7:36	12:44	15:10	17:34	18:57
	Бэр.	21	5	6:04	7:35	12:44	15:11	17:35	18:59
	Шэмб.	22	6	6:02	7:34	12:44	15:12	17:36	19:01
	Тхь.	23	7	6:01	7:33	12:44	15:13	17:37	19:03
	Бл.	24	8	6:00	7:31	12:44	15:15	17:39	19:04
	Гъуб.	25	9	5:58	7:30	12:44	15:16	17:40	19:05
	Бэр.	26	10	5:57	7:28	12:44	15:17	17:42	19:06
	Мэф.	27	11	5:56	7:27	12:45	15:18	17:43	19:08
	Бэр.	28	12	5:54	7:25	12:45	15:20	17:45	19:09
	Шэмб.	29	13	5:53	7:24	12:45	15:21	17:46	19:10
	Тхь.	30	14	5:52	7:22	12:45	15:22	17:48	19:11
РАБИГ АЛЬ-АУАЛЬ	Бл.	1	15	5:51	7:21	12:45	15:23	17:49	19:13
	Гъуб.	2	16	5:50	7:19	12:45	15:24	17:51	19:14
	Бэр.	3	17	5:48	7:18	12:45	15:26	17:52	19:15
	Мэф.	4	18	5:47	7:16	12:45	15:27	17:53	19:17
	Бэр.	5	19	5:45	7:15	12:45	15:28	17:54	19:18
	Шэмб.	6	20	5:44	7:13	12:45	15:29	17:56	19:19
	Тхь.	7	21	5:43	7:12	12:44	15:30	17:57	19:20
	Бл.	8	22	5:42	7:10	12:44	15:31	17:58	19:22
	Гъуб.	9	23	5:40	7:09	12:44	15:32	18:00	19:23
	Бэр.	10	24	5:38	7:07	12:45	15:33	18:01	19:24
	Мэф.	11	25	5:37	7:06	12:47	15:33	18:03	19:26
	Бэр.	12	26	5:35	7:05	12:49	15:34	18:04	19:27
	Шэмб.	13	27	5:34	7:04	12:50	15:35	18:06	19:28
	Тхь.	14	28	5:32	7:02	12:53	15:36	18:07	19:30

Тиконцертхэр

ЫМАКЪЭ ДУНАИМ ЩЭРЭЖЪЫНЧ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние исимфоническэ оркестрэ иконцертэу Мыекъуапэ щыкIуагъэм хэлэжьагъ Дунэе фестивальхэм щытхъуцIэхэр къащыдэзыхыгъэ КIыкI Софэ. Санкт-Петербург и Къэралыгъо консерваторие ия 5-рэ курс ар щеджэ.

Классикэм хэхьэгъэ произведениехэу Моцарт, Глинкэ, Дворжак, Дунаевскэм, нэмыкIхэми аусыгъэхэр симфоническэ оркестрэм къыригъэIуагъэх. Урысыем изаслуженнэ артистэу Петр Шаховыр оркестрэм идирижер шъхьаI. Концертыр музыковедэу Мария Громовам зэрищагъ.

Оперэу «Руслъанрэ Людмилэрэ» зыфиIоу Глинкэ ыусыгъэм къыхэхыгъэ ариер, Моцарт, нэмыкI композитормэ япроизведениехэр КIыкI Софэ къыIуагъэх. Артисткэм мэкъэ IэтыгъэкIэ тигъэгушIуагъ, цIэрыIо хъун зэрилъэкIыщтыр концертым къыщылъэгъуагъ.

КIыкI Софэ искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжыр къыухыгъ, Санкт-Петербург щеджэ, Iоф щешIэ, Адыгэ Республикэм иныбжьыкIэмэ IэпыIэгъу язытырэ фондэу «Гуфэсым» илауреат. Санкт-Петербург тилъэпкъэгъоу дэсхэм щызэхащэгъэ Адыгэ Хасэм ипчыхьэзэхахьэмэ чанэу ахэлажьэ. КIыкI Софэ Мыекъуапэ къызэкIом АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый ригъэблагъи, зэдэгущыIэгъу зэдыряIагъ.

Филармонием щыкIогъэ концертым АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, ащ иIофшIэгъухэр, искусствэр зикIасэхэр ашIогъэшIэгъонэу еплъыгъэх. Пчыхьэзэхахьэм С. КIыкIым къыщиIогъэ орэдмэ ащыщ Къулэ Амэрбый ыусыгъэри. Концертыр къызаухым, А. Къулэр пчэгум къихьи С. КIыкIым гущыIэ фабэхэр фиIуагъэх, ымакъэ дунаим щыжъынчынэу фэлъэIуагъ.

КIыкI Софэ дэтшIыгъэ зэдэгущыIэгъур «Адыгэ макъэм» къыхиутыщт.

Сурэтым итыр: **КIыкI Софэ концертым хэлажьэ.**

Гандбол. Суперлигэр

«АДЫИФЫМ» ДЖЫРИ ТИГЪЭГУШIОЩТ

«Адыиф» Мыекъуапэ — «Луч» Москва 30:27 (15:19, 15:8).
Щылэ мазэм и 28-м Мыекъуапэ щызэIукIагъэх.
Зезыщагъэхэр: А. Кияшко, Д. Киселев — тIури Краснодар.
«Адыифым» щешIагъэхэмрэ къэлапчъэм Iэгуаор зэрэдадзэгъэ пчъагъэмрэ, къэлэпчъэIутыр: Рюхина — 0, Мартыненко — 5, Игнатченко — 1, Сысоева — 8, ащ щыщэу 5-р — тазыркIэ, Еремченко — 2, Мельникова — 0, Гарбуз — 9, зыр — тазыркIэ, Ускова — 1, Романенко — 3, Гусакова — 0, Коцарева — 0, Нехорошева — 1.

Апэрэ такъикъ 30-м хьакIэхэр тикъэлапчъэ къызекIухэкIэ, псынкIэу хэкIыпIэ къагъотыщтыгъ. ТиухъумакIохэр жъажъэу зэрешIэхэрэр агъэфедэзэ, «Лучым» хэтхэм къэлапчъэм Iэгуаор дадзэщтыгъ. Александра Никишовам, Инга Гайжутите, Екатерина Атьковам, нэмыкIхэми тикъэлэпчъэIутэу Светлана Рюхинам гумэкIыгъуабэ къыфахьыщтыгъ. Iэгуаор «парашют» шIыкIэм тетэу тикъэлапчъэ къыдадзэуи къыхэкIыгъ. ХьакIэмэ ешIакIэу агъэфедэрэм «Адыифым» пигъэуцущт кIуачIэр къыфэгъотыщтыгъэп.

Пчъагъэр 19:15-у «Лучым» ешIэгъур ыхьыщтыгъ. ЯтIонэрэ такъикъ 30-р зыщаублэщтым Москва испортсменкэмэ талъыплъагъ. ГушIор анэгу кIизыгъ, зэIукIэгъур ахьыгъахэу къащыхъущтыгъ. «Адыифым» имэхапIэхэр хьакIэмэ пэшIорыгъэшъэу зэрагъэшIагъэу щытыгъ. ЯтIонэрэ такъикъ 30-р тикомандэ шIуахьэу бэрэ къызэрэхэкIыгъэм «Лучым» хэтхэр щыгъозагъэх.

«Адыифым» итренер шъхьаIэу, УФ-м изаслуженнэ тренерэу Александр Реввэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм тигандболисткэмэ яушъыигъ. КъэлэпчъэIутэу С. Рюхинам, ухъумакIохэм хэукъоныгъэу ашIыхэрэр къафиIотагъ. Къулайныгъэмрэ кIуачIэмрэ зэпхыгъэхэу зэрагъэфедэщтхэм анаIэ тыраригъэдзагъ.

Узыщыгугъын плъэкIыщт спортсменхэр нахьыбэмэ, гухэлъэу уиIэр ешIэгъум щыпхырыщыгъошIу зэрэхъурэр тренерхэм дэгъоу къагурэIо. Дунаим ичемпионкэу Яна Усковам «Адыифым» къызэригъэзэжьыгъэм тигъэгушIуагъ. Я. Ускован ешIапIэм къызихьэкIэ, лъэныкъоу зыдэщытыр цыхьэшIэгъоу къыухъумэщтыгъ. КъебгъукIохэу е къыIэкIэкIыхэзэ тикъэлапчъэ Iэгуаор къыдадзэу зыкIи къыхэкIыгъэп. ЕтIани ар псынкIэу мэгупшысэшъ, къенэкъокъурэ командэм IэшIэхэу «машIор хедзэ».

Дунаим ичемпионкэу Анна Игнатченкэри шIуагъэ къытэу ешIагъ, игъусэхэр зылъищагъэх. СпортымкIэ дунэе класс зиIэ мастерэу Лариса Сысоевам тазыр дзыныр ыгъэцакIэзэ къэлапчъэм зыдэом, Ольга Артюшкинам Iэгуаор къызэкIидзэжьыгъ. Такъикъ заулэ тешIагъэу Л. Сысоевам икIэрыкIэу тазыр дзыныр егъэцакIэ. КъэлэпчъэIутэу О. Артюшкинам ятIонэрэу Iэгуаор къызэкIедзэжьы. ХьакIэмэ ягуетыныгъэ ащ зыкъырегъэIэты, нахьыбэрэ апэкIэ къилъыхэу фежьэх. Л. Сысоевар ухъумакIомэ аIэкIэкIи, хъагъэм Iэгуаор ридзагъ. Тигандболисткэ ыгу зэримыгъэкIодыгъэр къыхэщэу дэгъоу зэрешIэщтым пылъ.

Такъикъи 10 фэдиз къызэнэм, «Лучым» ешIэгъур ыхьыщтыгъ. Пчъагъэр 23:23-рэ зэхъум, зэIукIэгъум къырыкIощтыр къэшIэгъошIугъэп. Анахьэу тыкъызыщытхъу тшIоигъомэ Мария Гарбуз ащыщ. Iэгуаор ащ къызыIэкIахьэкIэ, шыблэм фэдэу «къызыбгырыузэ» хъагъэм зэрэридзэрэр тшIогъэшIэгъон. Спортсменкэ цIэрыIо хъун ылъэкIыщт — машалахь. КIэухым С. Рюхинар цыхьэшIэгъоу ешIагъ.

Мария Мартыненкэр, Мария Романенкэр ухъумакIохэм апхырыкIыхэзэ къэлапчъэм Iэгуаор дахэу дадзэ. Пчъагъэр 28:27-у «Адыифыр» текIо. Е. Атьковар тазыркIэ тикъэлапчъэ къызыдэом, къэлэпчъэпкъым Iэгуаор къытыригъэфагъ. А. Игнатченкэр Iэгуаом лъычъи, тигандболисткэмэ пчъагъэм хагъэхъоным фэшI егъэжьапIэ афишIыгъ.

Пчъагъэр 29:27-рэ хъугъэу Наталья Еремченкэр «Лучым» иухъумакIомэ апхырыкIи хъагъэм пхыритхъущтым фэдэу Iэгуаор зыредзэм, текIоныгъэр «Адыифым» къыдихыгъэу тлъытагъэ. ЕшIэгъур заухым хьакIэхэм нэгушIоу зы нэбгыри ахэтлъэгъуагъэп. Спортыр зикIасэхэу «Адыифым» фэгумэкIыхэрэр къэтэджхи Iэгу къыфытеуагъэх, типшъашъэмэ афэгушIуагъэх.

«Адыифым» ешIэгъуищ къыхьи, ауж къинэрэ командэмэ къахэкIыжьыгъ.

Дунаим гандболымкIэ ичемпионкэху Анна Игнатченкэмрэ Яна Усковамрэ дэгъоу ешIагъэх.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Баскетбол. Апшъэрэ купыр

АтемыкIоу лъыкIотэщтэп

Мыекъопэ баскетбол командэу «Динамэм» изичэзыу ешIэгъухэр тикъалэ щыкIощтых.

Шэмбэтым, сыхьатыр 15-м, «Динамэр» «Десна» Брянск IукIэщт. Щылэ мазэм и 31-м Мыекъуапэрэ Брянскэрэ якомандэхэр сыхьатыр 13-м зэдешIэщтых. «Динамэр» ятфэнэрэ чIыпIэм щыI. Финалым хэфэным пае апэ ит командиплIмэ ащыщ хъун фае. Ащ пае ешIэгъуитIури «Деснам» къышIуимыхьы хъущтэп.

Футбол

Непэ аухы

Мыекъуапэ футболымкIэ икIымэфэ зэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу ятIонэрэ купым хэтхэм непэ аужырэ ешIэгъухэр зэдыряIэщтых.

Сыхьатыр 10-м къыщыублагъэу стадионэу «Юностым» щешIэщтхэр:

«Радуга» — УВД
«Картонтарэр» — «Звезда»
МГГТК — «Спортмастер»
«Квант» — «Спортмастер-2»
«Газпром» — «Кавказ»
«Зарем» — «Джокер».

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр
6200
Индексхэр
52161
52162
Зак. 208

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00